

Nr 185.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka; given Stockholms slott den 24 februari 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Lyberg.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka.

Härigenom förordnas, att 6 och 9 §§, 16—22 §§, 27 § 4 mom., 29 §, 32 § 2 mom. samt 35 och 36 §§ i förordningen den 11 juli 1919 angående försäljning av pilsnerdricka skola, 16 § 1 mom. i angiven del, hava den ändrade lydelse nedan sägs ävensom att till förordningen skall såsom dess 37 § fogas ett stadgande av nedanstående avfattning:

6 §.

Rätt till partihandel med pilsnerdricka tillkommer allenast tillverkare samt den, som enligt 8 § erhållit tillstånd till försäljning till avhämtning av sådan vara och i sammanhang därmed eller eljest av Konungens befallningshavande erhållit rätt jämväl till partihandel.

9 §.

1. Tillverkare av pilsnerdricka ävensom annan, som är berättigad att idka partihandel med pilsnerdricka, vare berättigad att, den förre från tillverkningsstället, den senare från försäljningsstället, på rekvisition försända sådan vara till köpare; dock må vid sådan försändning varan ej avlämnas annat än inomhus till därstädes boende eller, för fortsatt försändning till köparen, vid järnvägsstation, station för regelbunden automobiltrafik eller å fartyg.

2. Den, som efter tillstånd enligt 8 § äger rätt att till avhämtning försälja pilsnerdricka och bedriver denna försäljning i samband med handel med födoämnen eller läskedrycker, må efter rekvisition försända pilsnerdricka till å orten bosatt person.

3. Den, som är berättigad att till avhämtning försälja pilsnerdricka, må vid försändning till kund av matportion på rekvisition försända till densamma hörande pilsnerdricka; dock må vid sådan försändning pilsnerdricka avlämnas endast inomhus.

4. Sker på landet försändning, som enligt 1 mom. ombesörjes av tillverkare eller annan partihandlare med pilsnerdricka, skall vid försändningen iakttagas följande.

Omlastning av vara må ske allenast i den mån sådant kräves för forslingens ändamålsenliga handhavande.

Den, som forslar varan från tillverknings- eller försäljningsstället, skall vara försedd med en av säljaren eller av honom bemyndigad person, vilken icke innehar uppdrag att själv verkställa forsling av pilsnerdricka, under-

skriften, vederbörligen dagtecknad förteckning, upptagande namnet å den, som verkställer forslingen, samt, särskilt för varje köpare, den rekviderade myckenheten pilsnerdricka, köparens namn, det ställe, där varan skall avlämnas, samt den dag, då avlämnandet skall äga rum. Närmare föreskrifter angående förteckningen meddelas, där så erfordras, av kontrollstyrelsen.

Vara, som ej för fortsatt försändning till köparen avlämnas vid järnvägsstation, vid station för regelbunden automobiltrafik eller å fartyg, må ej avlämnas med mindre köparen eller någon, som tillhör hans familj eller husfolk eller är anställd i hans tjänst, å förteckningen lämnar erkännande om varans mottagande. Tecknar annan än köparen sådant erkännande skall han angiva såväl eget som köparens namn. Avlämnas varan på sätt nyss är sagt för fortsatt försändning till köparen, skall anteckning om avlämnandet å förteckningen göras av den, som verkställt forslingen. Vid varje tillfälle under forslingen skall den å forslingsredskapet befintliga myckenheten pilsnerdricka överensstämman med summan av vad som enligt den för försändningen upprättade förteckningen icke dessförinnan avlämnats.

Det åligger den, som verkställer forslingen, att på anfordran av allmän åklagare, polisman, ledamot av nykterhetsnämnden eller av nämnden utsedd person uppvisa förteckningen.

Efter forslingens slutförande skall den, som verkställt forslingen, så snart ske kan avlämna förteckningen till säljaren; och vare säljaren pliktig att förvara densamma under minst två år.

Medföres vid forsling, som i detta mom. sägs, pilsnerdricka för försäljning, hänförlig till partihandel, skall vad förut i detta mom. stadgats äga tillämpning jämväl å sådan vara; dock skall dylik vara avlämnas i köparens försäljningslokal eller därtill hörande magasin. I köpareförteckning skola särskilt angivas de poster, vilkas försäljning är att hänföra till partihandel.

5. Konungens befallningshavande äger på ansökning meddela tillverkare rätt att annorstädes än å tillverkningsställe inrätta upplag av pilsnerdricka och att från detsamma försända pilsnerdricka på rekvisition på sätt i 1 och 4 mom. sägs. I fråga om sådan ansökning och dess behandling skall vad i 8 § sägs äga motsvarande tillämpning. För upplag skall finnas en av Konungens befallningshavande godkänd föreståndare, som har att mottaga till upplaget inkommande rekvisitioner samt underskriva förteckningar, som avses i 4 mom. Såsom föreståndare må icke godkännas annan än den, som kan erhålla tillstånd till detaljhandel med pilsnerdricka. Föreståndare för upplag må ej själv verkställa forsling av pilsnerdricka.

16 §.

1. Avlider — — — dödsfallet.

Försättes den, som efter meddelat tillstånd utövar detaljhandel med pilsnerdricka, i konkurs, må rörelsen för konkursboets räkning fortsättas,

dock icke längre än till dess tre månader förflutit efter första borgenärssammanträdet i konkursen.

2. I fall, varom i 1 mom. sägs, åligger det stärbhuset eller konkursboet, om de vilja fortsätta rörelsen, att inom en månad efter dödsfallet eller första borgenärssammanträdet i konkursen därom göra anmälan hos Konungens befallningshavande med uppgift tillika å den person, som antagits till föreståndare för försäljningen. Göres ej anmälan inom föreskriven tid, eller prövas den till föreståndare antagne icke vara därtill lämplig, anses försäljningsrätten hava upphört den dag, tiden för anmälingsskyldigheten gick till ända eller beslut i frågan meddelades.

17 §.

1. Pilsnerdricka må å försäljningsställe icke utlämnas till den, som ej fyllt sexton år.

2. Pilsnerdricka må icke försälas eller utlämnas till person, som synbarligen är berörd av alkoholhaltiga drycker, ej heller må försäljning eller utlämning av pilsnerdricka äga rum, där uppenbart är, att varan helt eller delvis är avsedd att användas i berusningssyfte eller till olovlig försäljning.

18 §.

1. Försäljningsställe skall vara beläget vid öppen gata, väg eller torg.

2. De rum, som nyttjas för utskänkningsrörelse, skola vara ljusa och luftiga, hava en i förhållande till rörelsens omfattning tillräcklig storlek samt hållas i ordentligt skick.

19 §.

1. Utskänkningsrörelse, vartill tillstånd erhållits enligt 13 §, må ej utövas annorstädes än i lokal eller å plats, som blivit för försäljningens bedrivande godkänd vid besiktning, vilken hålles i stad av stadsfiskal och på landet av kronobetjänt jämte två personer, utsedda, en av nykterhetsnämnden i kommunen samt en i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av magistraten och på landet av kommunalnämnden. Besiktningsmännen skola, därest försäljningsställe godkännes, om besiktningen utfärda bevis, vilket skall innehålla beskrivning å den besiktigade lägenheten.

Innan bevis om besiktning utfärdats, må försäljning ej börjas.

Vad i detta mom. är stadgat gäller jämväl, då ny rättighet meddelas att utövas i lägenhet, som förut varit använd som försäljningsställe.

Kostnad för besiktningen gäldas av tillståndshavare med belopp, som bestämmes av Konungens befallningshavande.

2. Ombyte av försäljningsställe må ej ske, med mindre den myndighet, som meddelat tillstånd till försäljningen, därtill giver sitt bifall

skolande dessförinnan tillfälle att yttra sig i ärendet lämnas samma myndigheter, som blivit hörda över ansökningen till ifrågavarande försäljningsrättighet.

20 §.

1. Detaljhandel med pilsnerdricka må icke fortfara längre än till klockan tio eftermiddagen.

2. Å sön- och helgdagar må utminutering av pilsnerdricka å landet icke äga rum samt i stad bedrivs allenast till klockan tio förmiddagen. Vad nu är stadgat gäller icke försändning till restauratör å fartyg eller järnvägståg.

Under högmässogudstjänst vare all utskänkning av pilsnerdricka förbjuden.

3. Där omständigheterna anses föranleda behov av att tiden för försäljnings avslutande bestämmes senare än till klockan tio eftermiddagen, äger Konungens befallningshavande efter särskild framställning därom förordna. Över sådan framställning inhämta Konungens befallningshavande utlåtande, i stad av stadsfullmäktige och på landet av kommunalstämma, och må framställningen, om den därvid avstyrkes, icke bifallas.

Nödvändigöra särskilda förhållanden inskränkningar med avseende å försäljningstiden, må Konungens befallningshavande jämväl därom meddela förordnande.

4. Vad i denna paragraf är stadgat avser icke utskänkning, varom förmäles i 12 § b) eller c), ej heller utskänkingsrörelse, som idkas enligt 14 § a), b) eller e).

5. Vid tider, då detaljhandel med pilsnerdricka ej är tillåten, vare allt utlämnande av sådan dryck från försäljnings- eller tillverkningsställe förbjudet.

Då utskänkning ej är medgiven, vare det förbjudet att låta pilsnerdricka å utskänkingsställe förtäras.

21 §.

Partihandlare med pilsnerdricka åligger att föra försäljningsbok, utvisande

a) varje post pilsnerdricka, som utlämnats för försäljning för export;

b) den för varje dag för försäljning till avhämtning utlämnade myckenheten;

c) den myckenhet, som under varje dag avlämnats i enlighet med 9 § 1 mom., med angivande särskilt av myckenhet, som avlämnats i enlighet med varje enligt 9 § 4 mom. upprättad förteckning; samt

d) den för varje dag enligt 10 § levererade myckenheten.

Försäljningsbok samt förteckning, som avses i 9 § 4 mom., skola hållas tillgängliga för Konungens befallningshavande, av kontrollstyrelsen förordnat ombud samt allmän åklagare.

22 §.

1. Överlastad person får ej utdrivas från utskänkningsställe, där han förtärt pilsnerdricka, eller lämnas utan vård.

2. I utskänkningslokal skall friskt dricksvatten ständigt tillhandahållas.

3. Å utskänkningsställe, där utskänkning av pilsnerdricka idkas utan samband med utskänkning av rusdrycker, vare förbjudet att låta rusdrycker eller ersättningsmedel därför förtäras. Ej heller må rusdrycker förvaras å utskänkningsstället eller eljest på sådant sätt, att gästerna äga tillgång till desamma.

Det vare ock förbjudet för gäst att å sådant utskänkningsställe förtära rusdrycker eller ersättningsmedel därför.

27 §.

4. Förekomma oordningar med anledning av sådan försäljning av pilsnerdricka, som utan särskilt tillstånd utövas av tillverkare, eller bedriver tillverkare sin försäljning så, att nykterhetstillståndet å viss ort påtagligen därigenom menligt påverkas, äger Konungens befallningshavande föreskriva de ordningsregler för eller inskränkningar i försäljningen, som kunna finnas erforderliga, eller ock för viss tid helt eller delvis förbjuda försäljningens fortsättande. Beslut härom gånge genast i verkställighet utan hinder av anförda besvär.

För Stockholms stad samt för varje län skall finnas ett i residensstaden bosatt, av kontrollstyrelsen för viss tid förordnat ombud med uppgift att i ärende, som avses i första stycket, hos Konungens befallningshavande eller annan myndighet påkalla erforderliga åtgärder.

29 §.

Beträdes den, som handhar utminutering av pilsnerdricka, med olovlig utskänkning, eller den, som handhar utskänkning, med olovlig utminutering, eller idkar någon detaljhandel med pilsnerdricka å annat ställe, än därtill uppgivet eller medgivet är,

eller åsidosätter någon, som enligt 9 § är berättigad att på rekvisition försända pilsnerdricka till köpare eller för säljarens räkning ombesörjer sådan försändning, de i samma paragraf meddelade föreskrifter,

eller fortsätter någon, oaktat återkallelse av meddelat tillstånd till försäljning eller förbud däremot delgivits honom, med försäljningen,

eller bryter någon mot stadgande i 17 §,

straffes som i 28 § 1 och 2 mom. sägs.

32 §.

2. Överträder någon det i 22 § 3 mom. andra stycket stadgade förbud, straffes med böter från och med tio till och med etthundra kronor.

35 §.

Den, som i följd av stadgande i 21 § tagit del av partihandlares försäljningsbokföring, vare förbjudet att, därest det ej kan anses påkallat av tjänstens intresse, yppa partihandlares affärsförhållanden. Gör han detta och framgår ej av omständigheterna, att han om affärsförhållandena erhållit kännedom å tid, då han ej innehåft dylik befattning, straffes med böter från och med femtio till och med ettusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig av sin kännedom till egen eller annans fördel, må dömas till fängelse.

36 §.

Om husbondes ansvarighet för förseelse, som mot denna förordning begås av hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, om böters förvandling och fördelning, om rätt att anställa åtal och verkställa beslag, om övervakande i övrigt av förordningens efterlevnad, om domstol, där överträdelser av densamma skola åtalas, samt om rättegångsförfarandet i sådana mål skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad i gällande förordning angående försäljning av rusdrycker stadgas.

37 §.

Vad enligt denna förordning tillhör stadsfullmäktiges handläggning tillkommer i stad, där stadsfullmäktige ej finnas, allmän rådstuga; och skall vad som tillhör kommunalstämmas handläggning tillkomma kommunalfullmäktige, där sådana finnas.

Vad i denna förordning är stadgat i avseende å magistrat vare i stad, där magistrat ej finnes, gällande om den för sådan stad särskilt tillsatta styrelse; och skall vad enligt denna förordning tillhör magistrats handläggning tillkomma poliskammare i stad, där sådan finnes.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1927.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Lyberg, anför:

*Riksdags-
skrivelse
1925.*

I skrivelse den 16 maj 1925, nr 196, har riksdagen, under åberopande av bevillningsutskottets i ärendet avgivna betänkande, anhållit, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande sådan ändring av förordningen angående försäljning av pilsnerdricka, att däri innefattade kontrollföreskrifter fullständigas och förtydligas i syfte att förefintliga missförhållanden på ifrågavarande område må kunna såvitt möjligt undanröjas, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Denna riksdagens skrivelse har jag att nu, sedan utredningen i ämnet blivit verkställd, för Kungl. Maj:t anmäla.

*Motio-
nerna.*

I de motioner (I: 58, II: 51), som föranledde ifrågavarande riksdagsskrivelse, anfördes bland annat följande. De farhågor för folknykterheten, som vid behandling av fråga om ny lagstiftning rörande försäljning av pilsnerdricka på sin tid från nykterhetshåll uttalats, hade allt mera bekräftats under de år, som gått, sedan nu gällande förordning genom kompromiss mellan kamrarnas olika beslut antagits. Pilsnerdrickat torde numera i stora delar av landet i hög grad vara orsaken till de oordningar, som icke så sällan förekomme. Särskilt torde fylleriet bland ungdomen i den lätta och i regel obegränsade och okontrollerbara tillgången till pilsnerdricka ha sin källa. I 1905 års förordning rörande försäljning av vin och öl hade varit föreskrivet, att försändning av öl finge vad anginge tillverkare äga rum endast från tillverkningsstället och efter föregången rekvisition, varjämte utköraren vid försäljningen skulle medföra förteckning över till vilka personer, i vilken kvantitet och på vilken dag varorna skulle levereras. Tack vare dessa förteckningar hade en viss kontroll kunnat av vederbörande myndigheter utövas över försändningen. Följden av att denna bestämmelse numera borttagits hade blivit, att kontrollen över försäljningen av pilsnerdrickat så gott som omöjliggjorts; försändningen hade snart sagt över allt å landsbygden blivit sådan kring-

föring, som vore å landet förbjuden. Gällande förordning kände ej till s. k. »nederlag». Varan skulle försändas »från tillverkningsstället». Denna föreskrift kringginges i otaliga fall så, att varan i större partier per bil eller bantåg försändes till ett stationssamhälle eller annan talrikare befolkad plats. Här upplades varan i av tillverkaren förhyrda lokaler. Ett på platsen bosatt ombud toge emot rekvisitioner och hemsände varan från det sålunda inrättade nederlaget. Dylikt förfarande ägde främst rum i kommuner, där ansökan om rätt att försälja till avhämtning avstyrkts och alltså tillstånd till försäljning av länsstyrelsen icke beviljats. De farhågor, som i riksdagen uttalats, att de s. k. »rullande krogarna» skulle återuppstå, hade sålunda i många fall besannats.

Bevillningsutskottet uttalade i sitt betänkande (nr 30), bland annat, följande. Beträffande de av motionärerna uttalade synpunkterna och önskemålen hade inom utskottet olika meningar gjort sig gällande. Det i motionerna framställda kravet på revision av förordningen angående försäljning av pilsnerdricka torde emellertid hava sin tyngdpunkt i vad det avsåge tydligare kontrollföreskrifter. Utskottet ansåge sig böra begränsa sin hemställan om utredning och framläggande av förslag till ändring i nämnda förordning till att avse allenast sagda kontrollföreskrifter. Enligt utskottets uppfattning borde de av motionärerna påpekade missförhållandena föranleda en förnyad prövning av frågan, om icke en tillfredsställande kontroll skulle kunna anordnas över försändningen av pilsnerdricka. I första rummet torde böra undersökas, om icke en återgång till den tidigare bestämmelsen om förteckning över rekvirenterna vid varje försändning skulle skänka större möjligheter till kontroll. Det låte härvid tänka sig, att bestämmelsen om förteckning å rekvirenterna bleve utformad på sådant sätt, att de anmärkningar, som i nämnda avseende förut framställts, bleve undanröjda. Enligt utskottets uppfattning borde därjämte tagas under överbäggande lämpligheten av att i förordningen närmare angiva, på vilka platser pilsnerdricka icke finge avlämnas. Utskottet delade vidare motionärernas uppfattning om behövligheten av effektivare kontroll över att pilsnerdricka icke utskänktes och försålde, där tillstånd därtill saknades.

Bevillnings-
utskottet.

I anledning av riksdagens skrivelse anbefalldes Kungl. Maj:t den 29 maj 1925 kontrollstyrelsen att efter länsstyrelsernas och övriga vederbörandes hörande avgiva utredning och förslag i ämnet.

Uppdrag till
kontroll-
styrelsen.

Till fullgörande av det sålunda erhållna uppdraget hemställde kontrollstyrelsen i skrivelse till länsstyrelserna, att de måtte *dels* undersöka, huruvida och i vilken omfattning försändningen av pilsnerdricka på rekvisition inom respektive län medfört ur ordnings- eller nykterhetssynpunkt menliga verkningar, *dels* meddela, huruvida enligt deras mening utan ändring av gällande lagbestämmelser några särskilda åtgärder kunde och borde vidtagas i syfte att råda bot på de av försändningen av pilsnerdricka eventuellt för-

Av kontroll-
styrelsen in-
fördrade ytt-
randen.

anledda missförhållanden, *dels ock*, därest de icke ansåge gällande lagstiftning vara för detta ändamål tillräcklig, angiva de ändringar, som borde vidtagas i densamma. Tillika anhöll kontrollstyrelsen, att länsstyrelserna, därest de funne omständigheterna påkalla ändring av pilsnerdricksförsäljningsförordningen även i andra avseenden, jämväl måtte angiva detta. Därjämte bereddtes sex inom riket verksamma sammanslutningar av nykterhetsnämnder tillfälle att till kontrollstyrelsen inkomma med yttrande i ärendet.

Kontrollstyrelsen fogade vid remissen en inom styrelsen utarbetad promemoria, i vilken, bland annat, angavs några åtgärder, vilka enligt styrelsens mening kunde tänkas åstadkomma viss förbättring av de missförhållanden, som föranlett riksdagens skrivelse. Dessa åtgärder sammanfattades under sex olika punkter, nämligen 1) återinförande av köpareförteckningen, utbyggd med krav på kvitto och vissa andra åtgärder, eventuellt skriftlig rekvisition; 2) medgivande åt kontrollstyrelsen att granska tillverkares försäljningsbokföring; 3) stadgande, att utkörare finge anställas allenast mot fast lön, samt om ansvar för tillverkare för underordnades överträdelse, eventuellt stadgande av krav på vissa kvalifikationer hos utkörare; 4) precisering av de fall, i vilka försändning borde få äga rum, eventuellt så att försändning skulle få ske endast till den som hade varaktig bostad; 5) reglering av nederlagsrätten; 6) vidgande av det kommunala inflytandet.

Ur de av kontrollstyrelsen sålunda inhämtade yttrandena må här meddelas följande:

Utredning
angående
omfattningen
av förekommande
missförhållanden.

Flertalet av länsstyrelserna — överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län — meddelade, att några ur ordnings- eller nykterhetssynpunkt menliga verkningar av försäljningen av pilsnerdricka till försändning på rekvisition icke förekommit, eller att dessa olägenheter enligt länsstyrelsernas mening varit av mindre omfattning.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län meddelade, att menliga verkningar av de nuvarande bestämmelserna om försändning av pilsnerdricka på rekvisition i väsentlig grad icke förmärkts i städerna med undantag av Mölndal och ej heller på landsbygden, om man undantog stenhuggeridistrikten på Stångenäs- och Sotenäshalvöarna samt i Kville härad, där stenhuggerirörelse också bedreves.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Av inhämtade yttranden framginge, att det övervägande antalet hörda myndigheter icke ansåge, att försändningen av pilsnerdricka på rekvisition inom deras respektive områden medfört ur ordnings- eller nykterhetssynpunkt menliga verkningar, utan ansåge, att ändrade föreskrifter för försäljningen av pilsnerdricka icke vore påkallade. Några myndigheter konstaterade åter, att missförhållanden förekomme och tillrätte åtgärder i föreslagna riktning.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Såvitt införskaffade uppgifter från magistraterna i länet och stadsstyrelsen i Tidaholm samt landsfiskalerna och

polis-kommissarierna i länet utvisade eller länsstyrelsen eljest hade sig bekant, hade försändning av pilsnerdricka på rekvisition inom länet icke föranlett några oordningar. Huruvida sådan försändning medfört ur nykterhetssynpunkt menliga verkningar, hade länsstyrelsen icke kunnat utröna. Av uppgifterna från åtskilliga av de i ärendet hörda polismyndigheterna framginge emellertid, att överträdelse av bestämmelserna om försändning av pilsnerdricka ofta förekomme och att nu gällande bestämmelser i ämnet icke vore tillfyllest för ett effektivt beivrande av överträdelserna.

Länsstyrelsen i Värmlands län fann det ådagalagt, att utlämnandet av pilsnerdricka icke alltid skett med tillbörlig hänsyn därtill, att varan kunde användas i olovligt syfte eller eljest missbrukas.

Länsstyrelsen i Örebro län: Visserligen vore det länsstyrelsen icke obekant — något som också framginge av yttranden av flera landsfiskaler inom länet — att även pilsnerdricka kunde missbrukas i berusningssyfte. Länsstyrelsen trodde sig dock kunna antaga, att ruset i dylikt fall mindre berodde på pilsnerdricka, än därpå att vederbörande uppblandat eller förtärt detsamma tillsammans med verkliga rusdrycker eller andra rusgivande medel av olika slag. Att emellertid oordningar genom själva försäljningen av pilsnerdricka kunde uppkomma, skulle givetvis icke bestridas. Närmast torde sådant då sammanhänga därmed, att mindre önskvärda element samlades till sådana platser, där, i brist på bättre, pilsnerdricka kunde erhållas.

Länsstyrelsen i Västmanlands län: Enligt infordrade uppgifter från vederbörande polismyndigheter hade försändningen av pilsnerdricka på rekvisition endast inom en mindre del av länet medfört i ordnings- och nykterhetshänseende menliga verkningar. Det hade jämväl framhållits, att i de fall, där pilsnerdricka fått skulden för uppkommet fylleri, det icke varit drickat i och för sig utan i samband därmed förtärda rusdrycker, som orsakat berusningen.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Av inkomna yttranden framginge, att en hel del missförhållanden på ifrågavarande område gjorde sig märkbara, företrädesvis på landsbygden, och att missbruk av pilsnerdricka i berusningssyfte på många platser förekomme. Så vore förhållandet i fråga om kringföring, försäljning direkt från tillverkningsstället och från s. k. nederlag samt framförallt i fråga om olaga utskänkning. I sistnämnda avseende framginge av yttrandena, huru svårt det vore för allmänna åklagare att kunna åstadkomma bindande bevisning. Korkarna undanskaffades och etiketterna å flaskorna vore i regel borttagna. Konsumenten rekvirerade dricka och vittnade i enlighet därmed. Ehuru åklagaren vore övertygad om att det serverades klass II, ginge säljaren i regel fri tack vare omöjligheten att åstadkomma tillräcklig bevisning.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län: Avgivna yttranden gavs vid handen, att verkningarna ur ordnings- och nykterhetssynpunkt av försäljningen av pilsnerdricka på rekvisition samt av övrig försäljning av sådan dryck framträtt mycket olika inom länet, i det att beträffande ett flertal kommuner

meddelats, att inga som helst olägenheter i angivet hänseende försports, och att pilsnerdricka visat sig vara en i nykterhetsavseende oskyldig dryck, under det att åter från andra kommuner, särskilt å landsbygden, och framför allt sådana med industricentra, rapporterats rätt avsevärda olägenheter, och att nuvarande kontrollföreskrifter visat sig otillräckliga till förhindrande av överträdelser av gällande författning och förekommande av onykterhet och oordningar genom missbruk av pilsnerdricka.

Vissa länsstyrelser meddelade, att de funnit ej blott försäljning genom kringföring utan även tillverkares försäljning till avhämtning föranleda vissa oordningar.

I ärendet avgåvos även ett stort antal yttranden från magistraterna i städerna, rikets landsfiskaler samt nykterhetsnämnder m. fl. Dessa yttranden liksom förut omförmälda yttranden från sammanslutningar av nykterhetsnämnder bekräfta i stort sett vad som inhämtats av länsstyrelsernas i det föregående återgivna yttranden. Nykterhetsnämndernas yttranden synas dock i ej ringa utsträckning giva uttryck åt en uppfattning, att missförhållandena flerstädes skulle vara mera svårartade än som framgår av övriga yttranden.

I yttrandena
ifrågasatta
Åtgärder.

Vad härefter angår frågan om eventuella åtgärder i anledning av riksdagens förenämnda skrivelse, ansågo endast överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Södermanlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro och Jämtlands län sig böra helt eller i huvudsak avstyrka skärpt lagstiftning. Av vissa av dessa avstyrkande yttranden synes framgå, att skälet till avstyrkandet i huvudsak varit att finna i tvivelsmål angående möjligheten att med lagändringar uppnå en större effektivitet än med den redan gällande lagstiftningen.

I främsta rummet dryftade länsstyrelserna och sammanslutningarna det ifrågasatta återinförandet av köpareförteckning. Förslaget härom vann understöd av länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Älvsborgs, Värmlands, Gävleborgs och Västernorrlands län ävensom av samtliga nykterhetsnämndssammanslutningar. Länsstyrelsen i Stockholms län förordade en fakultativt tillämplig bestämmelse om köpareförteckning. I det övervägande antalet yttranden framhölls lämpligheten av att å förteckningen tecknades skriftligt erkännande om mottagandet. Endast länsstyrelserna i Östergötlands, Kristianstads och Älvsborgs län anmälde annan mening; länsstyrelserna i Östergötlands och Älvsborgs län syntes dock endast göra erinran mot ett krav på personlig kvittens av köparen. Däremot avvisades i regel tanken på skriftlig rekvisition. I anslutning till bestämmelsen om köpareförteckning ansåg man det böra föreskrivas, att utkörare icke finge medföra större kvantitet pilsnerdricka än den köpareförteckningen utvisade att han hade att avlämna, att rätt att kontrollera överensstämmelsen mellan den forslade myckenheten och köpareförteckningen skulle tillkomma vissa myndigheter, samt att förteckningarna efter användningen skulle förvaras under viss tid och på anfordran hållas tillgängliga för vissa myndigheter.

Fyra länsstyrelser ifrågasatte rätt för åklagare eller polismyndighet eller kontrollstyrelsen att i större eller mindre utsträckning erhålla del av tillverkarens försäljningsbokföring. En länsstyrelse uttalade sig emot detta förslag.

Tre länsstyrelser ansågo, att tillverkare borde förbjudas att låta lönen till utkörare vara beroende av omsättningens storlek, medan fyra länsstyrelser funno en dylik bestämmelse icke ägnad medföra åsyftad verkan. Två länsstyrelser ifrågasatte föreskrift, att utkörare skulle uppfylla vissa kvalifikationer, medan en länsstyrelse uttalade tvivelsmål angående lämpligheten av en offentlig kontroll i dylikt avseende.

En länsstyrelse ifrågasatte ansvar icke blott för utkörare utan även för vederbörande bryggeri vid leverans i strid med försändningsbestämmelserna, medan fem länsstyrelser funnit sig icke kunna förorda bestämmelse om sådant ansvar.

Sex länsstyrelser ifrågasatte förbud mot försäljning av pilsnerdricka i vissa fall, där olovlig försäljning av köparen kunde befaras. En länsstyrelse uttalade tvivelsmål, huruvida en dylik bestämmelse skulle bliva effektiv.

Tre länsstyrelser ansågo det böra föreskrivas, att försändning av pilsnerdricka på rekvisition icke finge ske till annan än den, som äger varaktig bostad. Tre länsstyrelser uttalade sig emot en dylik bestämmelse.

Vad angår frågan om rätt att inrätta nederlag av pilsnerdricka, funno tre länsstyrelser föreskrifter i dylikt avseende icke erforderliga. Fem länsstyrelser ansågo, att inrättande av nederlag uttryckligen borde göras beroende av särskilt tillstånd.

Två sammanslutningar av nykterhetsnämnder ansågo, att kommunal myndighet borde erhålla rätt att förbjuda försäljning till försändning på rekvisition inom kommunen. Fem länsstyrelser uttalade sig mot ett dylikt vidgande av det kommunala vetot.

Vissa länsstyrelser ifrågasatte, att länsstyrelse skulle föreskriva inskränkning i eller förbud mot försändning, om missbruk yppade sig med avseende å försändningen av pilsnerdricka.

Några länsstyrelser förordade bestämmelser, som möjliggjorde inrättande av ett större antal fasta försäljningsställen.

Även i övriga av myndigheter med flera avgivna yttranden förordades i många fall mer eller mindre långt gående åtgärder av den beskaffenhet, som ifrågasatts i kontrollstyrelsens förenämnda promemoria, medan åter i andra yttranden förekommo uttalanden mot dessa förslag. I vissa yttranden framställdes även förslag i andra avseenden än de nu omnämnda. Någon redogörelse för innebörden av dessa förslag, vilka ej vunnit större anslutning, synes ej här behöva ifrågakomma.

Kontrollstyrelsen avgav därefter i ett den 12 december 1925 dagtecknat betänkande förslag till förordning om ändrad lydelse av vissa delar av förordningen angående försäljning av pilsnerdricka ävensom till viss ändring i 74 § i förordningen angående försäljning av rusdrycker, vilket förslag torde såsom bilaga A få fogas vid dagens statsrådsprotokoll. Den bästa upp-

Kontrollstyrelsens förslag den 12 december 1925.

fattningen angående innebörden av detta förslag torde erhållas av den allmänna motivering, varmed styrelsen beledsagat förslaget, och jag tillåter mig på den grund att här i huvudsak återgiva denna motivering.

Någon ändring av de allmänna grunder, som för närvarande gällde för försäljningen av pilsnerdricka, hade icke av statsmakterna ifrågasatts. I överensstämmelse med de lämnade direktiven hade kontrollstyrelsen sökt att tillgodose den under ärendets behandling särskilt framhållna ordningssynpunkten och ej föreslagit några föreskrifter, genom vilka den lojale konsumentens möjligheter att inköpa pilsnerdricka skulle försvåras eller begränsas. Kontrollstyrelsen hade vidare vid förslagets utarbetande haft att taga hänsyn till två andra mycket betydelsefulla omständigheter. Såsom framginge av den införskaffade utredningen, vore de missförhållanden ur ordningssynpunkt, som framkallats av försäljningen av pilsnerdricka — från utskänknings å pilsnerdrickskaféerna bortsåges i detta sammanhang — väsentligen koncentrerade till landsbygden. Försäljningen i städerna hade däremot endast i enstaka fall föranlett klagomål. I det förslag, som kontrollstyrelsen utarbetat, hade styrelsen med hänsyn härtill i första hand tagit sikte på landsbygdsförhållandena. Olägenheterna vore emellertid ej heller jämnt fördelade över hela den svenska landsbygden utan på ett ganska anmärkningsvärt sätt koncentrerade till vissa tämligen klart avgränsade områden, inom vilka vederbörande försäljare syntes hava handhaft försäljningen på ett sätt, som föranlett allvarliga klagomål. Även till detta förhållande hade kontrollstyrelsen sökt taga hänsyn vid förslagets utarbetande.

Att genom ett införande i förordningen av detaljerade kontrollföreskrifter undanröja de missförhållanden, som konstaterats föreligga i olika delar av landet, vore enligt kontrollstyrelsens mening förenat med betydande svårigheter. Detaljerade kontrollföreskrifter bleve alltför lätt av den art, att de bunde och besvärade den lojale konsumenten och den lojale försäljaren, medan de icke hindrade den illojale försäljaren att sköta sin försäljning i strid mot gällande föreskrifter.

Enligt kontrollstyrelsens mening borde därför de lagstiftningsåtgärder, som nu skulle vidtagas, begränsas till dels meddelande av vissa allmänna direktiv för försäljningens handhavande, dels öppnande av möjlighet till speciella ingripanden i de delar av landet, där olägenheter särskilt framträdde, eller mot de försäljare, som handhade sin försäljning på ett *mot förordningens syften* stridande sätt. Härmed hade kontrollstyrelsen icke velat företräda den synpunkten, att ytterligare kontrollföreskrifter i författningen icke skulle vara erforderliga. Till vissa sådana skulle kontrollstyrelsen framlägga förslag.

Allmänt
direktiv för
försäljning
av pilsner-
dricka.

Som *allmänt direktiv* för försäljningen ansågo kontrollstyrelsen böra fastslås, att pilsnerdricka icke finge försälas på sådant sätt, att därigenom främjades olaga försäljning på ett eller annat sätt av dryckerna. I sådant syfte föresloges ett stadgande av innehåll, att, om i fall, då någon ville inköpa pilsnerdricka, det skäligen kunde antagas, att varan helt eller delvis

icke skulle komma till användning för köparens eller hans hushålls behov, eller, där köparen vore återförsäljare, för sådan försäljning, vartill han enligt förordningen vore berättigad, försäljning eller utlämnande av varan ej finge äga rum. En bestämmelse av denna art skulle enligt kontrollstyrelsens mening verksamt bidra till att undanröja de klagomål över olaga utskänkning av pilsnerdricka å s. k. nykterhetskaféer, som framförts såväl under riksdagsbehandlingen av föreliggande fråga som av vissa av de myndigheter, som i densamma avgivit yttrande. Den skulle ock lämna ett värdefullt stöd åt de försäljare — särskilt tillverkare av pilsnerdricka — som, ehuru hittills något förbud mot försäljning till dylika kaféer icke förelegat, ej velat befatta sig med leveranser till dem. Kontrollstyrelsen hade därjämte ansett, att förbud mot försäljning eller utlämning av pilsnerdricka borde stadgas för det fall, att säljaren hade skälig anledning antaga, att varan av köparen skulle komma att användas i berusningssyfte.

Från vissa håll hade ifrågasatts, att den *rätt att utan tillstånd försälja pilsnerdricka*, som tillkomme tillverkare, borde åtminstone i viss grad begränsas. Tillräckliga skäl för vidtagande av dylika åtgärder, som skulle för bryggeriindustrien medföra ett kännbart osäkerhetstillstånd, kunde dock enligt kontrollstyrelsens mening ej anses föreligga. Kontrollstyrelsen ville i detta sammanhang ock erinra därom, att nya skattepliktiga bryggerier ej numera kunde inrättas, med mindre Kungl. Maj:t därtill lämnat tillstånd.

Tillverkares
försäljnings-
rätt och kon-
trollen där-
över.

Därmed ville kontrollstyrelsen ej hava sagt, att de nuvarande förhållandena vore tillfredsställande. Kontrollstyrelsen ville särskilt framhålla, att klagomål framkommit över olägenheter, föranledda såväl av den *försäljning till avhämtning*, som bedreves av tillverkare, som ock framför allt av den *försäljning genom försändning på rekvisition*, som bryggerierna bedrivit å landsbygden. Som kontrollstyrelsen tidigare framhållit, hade dessa olägenheter emellertid varit i anmärkningsvärd grad koncentrerade till vissa begränsade områden. Denna omständighet, vilken föranlett kontrollstyrelsen att i första hand föreslå bestämmelser, som möjliggjorde ingripanden gentemot försäljare, som icke skötte sin försäljning på ett tillfredsställande sätt, torde visa, att nuvarande bestämmelser icke lämnade myndigheterna tillräckliga medel för åstadkommande av ett ur ordningssynpunkt mera tillfredsställande tillstånd.

Kontrollstyrelsen anförde i dylikt avseende:

»Enligt kontrollstyrelsens mening torde en ändring till det bättre enklast kunna ernås genom ett samarbete i sådant syfte mellan tillverkarna och ett statsorgan. De lojala tillverkarna hava i själva verket ett betydande intresse av att deras kolleger bedriva sin försäljning på ett med lagens syften överensstämmande sätt. I det föregående har antytts, hur en försäljare, som sköter sin försäljning på ett otillfredsställande sätt, genom illojal konkurrens kan åsamka sina lojala kolleger betydande olägenheter och så småningom rent av nödga dem att acceptera sina egna metoder. Inom de

förut omnämnda områden, till vilka de olägenheter, som pilsnerdricksförsäljningen medfört, synas hava koncentrerat sig, torde ock åtminstone i flertalet fall en kraftig konkurrens mellan tillverkarna föreligga. Hänsynen till konkurrensen är emellertid ej det enda skälet till att tillverkarna måste förutsättas hava ett stort intresse av att försäljningen skötes på ett ur samhällelig synpunkt någorlunda anmärkningsfritt sätt. De jämförelsevis fria former, under vilka pilsnerdricka för närvarande får säljas, kunna väntas bliva bestående för framtiden allenast under den förutsättning, att de missförhållanden, över vilka klagomål försports från olika delar av landet, i möjligaste mån undanröjas.

Enligt vad kontrollstyrelsen har sig bekant, har också svenska bryggareföreningen, till vilken flertalet tillverkare äro anslutna, under de gångna åren sökt åstadkomma rättelse i åtskilliga fall, då klagomål försports i anledning av tillverkares försäljning. Enligt kontrollstyrelsens mening kan mera betydande resultat av åtgärder från tillverkarnas egen sida emellertid endast förväntas, därest den tillverkare, som ingripandet avser, vet, att underlåtenhet att ställa sig befogade önskemål till efterrättelse kommer att medföra ingripande jämväl från statlig myndighets sida. I annat fall lär en sammanslutning av tillverkare ej besitta erforderlig auktoritet gentemot alla egna medlemmar och än mindre gentemot de tillverkare, som stå utanför sammanslutningen.

Ett samarbete av ovan antydd art kräver emellertid med nödvändighet, att befogenheten att ingripa mot tillverkare, som ej på ett tillfredsställande sätt handhar sin försäljning, för hela landet tillkommer en central myndighet. Vid sådant förhållande lär icke någon annan myndighet än kontrollstyrelsen kunna ifrågakomma.

Ovan anförda skäl hava föranlett kontrollstyrelsen att föreslå, att i förordningen införes en bestämmelse av följande lydelse:

'Bedriver tillverkare sin försäljning så, att syftet med de i denna förordning givna stadganden uppenbart åsidosättes, eller föranledas av försäljningen oordningar, äger kontrollstyrelsen efter därom av kommunal myndighet gjord framställning föreskriva de inskränkningar eller villkor i avseende å rörelsens fortsatta bedrivande, som styrelsen finner erforderliga.'

Som synes, har kontrollstyrelsen förutsatt, att åtgärder med stöd av den nyss återgivna bestämmelsen endast skulle vidtagas efter därom av kommunal myndighet gjord framställning. Enligt kontrollstyrelsens mening böra nämligen ingripanden av *denna* art ej äga rum redan vid en enstaka överträdelse av gällande bestämmelser utan endast i de fall, då ett bryggeri inom en kommun bedrivit sin försäljning på ett sådant sätt, att försäljningen i stort sett lämnat rum för allvarigare anmärkningar. När en dylik anmälan kommit kontrollstyrelsen tillhanda, har kontrollstyrelsen, därest den finner anmälan vara av art att böra föranleda någon som helst åtgärd från styrelsens sida, först att i samråd med svenska bryggareföreningen på ort och ställe verkställa erforderlig undersökning. Undersökningen kan förutsättas komma

att bestå dels i inhämtandet av upplysningar från myndigheter eller personer i officiell ställning, som kunna antagas vara väl förtrogna med förhållandena inom kommunen i fråga, dels i inspektion av vederbörande bryggeri. För att underlätta den undersökning, som skall äga rum på själva bryggeriet, har kontrollstyrelsen ansett, att skyldighet i förordningen bör stadgas för bryggeri att föra sådan *bokföring*, att av densamma framgår, förutom varje post, som försålts till export, dels den för varje dag till *avhämtning* försålda myckenheten, dels de *försända kvantiteterna*, dels slutligen den för varje dag genom *kringföring* eller därmed enligt 10 § jämställd försäljning försålda myckenheten. Enligt vad kontrollstyrelsen inhämtat, torde redan nu bokföringen i flertalet bryggerier vara så lagd, att dessa uppgifter framgå av densamma. Sedan utredningen slutförts, har kontrollstyrelsen att bedöma, huruvida densamma givit stöd för de framställda anmärkningarna eller ej. Skulle kontrollstyrelsen finna anmärkningarna obefogade, föranleda de givetvis icke någon åtgärd. Finner kontrollstyrelsen anmärkningarna hava fog för sig, remitterar kontrollstyrelsen ärendet till svenska bryggareföreningen med begäran om dess yttrande. Föreningen föranstaltar om de ytterligare undersökningar, som den kan finna av behovet påkallade, och konfererar därefter med kontrollstyrelsen. Leder ej denna ytterligare undersökning till ärendets avskrivande, söker föreningen med de medel, som stå till dess disposition, att förmå tillverkaren att sköta sin försäljning på ett mera tillfredsställande sätt. Leda föreningens försök ej till resultat, *utfärdar kontrollstyrelsen*, alltjämt i samråd med föreningen, *de särskilda föreskrifter rörande försäljningen, som i det speciella fallet kunna anses erforderliga*. De kostnader, som tillämpningen av sagda föreskrifter kan föranleda, bör det givetvis tillkomma tillverkaren att betala. Skulle ej heller dessa kontrollföreskrifter medföra önskat resultat, måste till övervägande upptagas frågan, huruvida bryggeriet skall *förbjudas* att för viss tid bedriva antingen all försäljning eller ock viss gren av sin försäljning. För att vinna garanti för en så noggrann prövning som möjligt av en dylik för vederbörande bryggeri mycket ingripande åtgärd, har kontrollstyrelsen ansett, att *förbud mot försäljning ej bör meddelas av kontrollstyrelsen utan av vederbörande länsstyrelse*, till vilken kontrollstyrelsen alltså har att göra framställning om meddelande av ett sådant förbud.

Fördelarna av ett sådant tillvägagångssätt som det ovan angivna har kontrollstyrelsen redan i det föregående i viss mån angivit. Det lämnar garantier för ett likartat förfaringsätt över hela landet. Det kommer säkerligen i flertalet fall att möjliggöra vinnande av rättelse av förefintliga missförhållanden genom åtgärder från bryggareföreningens sida, utan att kontrollstyrelsen behöver utfärda särskilda föreskrifter. Därjämte öppnar det möjligheter att komma tillrätta med allvarliga missförhållanden, som nu gällande bestämmelser icke erbjuda, och som allra minst stå att vinna genom anlitande av domstolsvägen. De föreliggande förhållandena äro nämligen sådana, att åtalen måste träffa i hög grad ojämnt. En tillverkare, som i stort sett

noggrant iakttagit gällande bestämmelser, kan drabbas av åtal för en enstaka överträdelse, under det att den, som planmässigt och genomgående åsidosätter gällande lag, kan gå helt fri. Drabbas den sistnämnde av åtal, hänför sig åtalet i regel dock blott till någon enda av de överträdelser, han låtit komma sig till last. Ett sådant sakernas tillstånd, som innebär, att riskerna för den illojale tillverkaren icke äro större än för den lojale, kan icke vara tillfredsställande för de tillverkare, som efter bästa förmåga söka följa gällande bestämmelser. Det av kontrollstyrelsen föreslagna förfarandet, som uteslutande riktar sig mot den tillverkare, som uppsåtligt handlar mot gällande lag, bör kunna skapa förutsättningar för ett rättvisare behandlingssätt av tillverkarna. Förfaringssättet synes ock kontrollstyrelsen erbjuda tillverkarna betryggande garantier. Åtgärder, genom vilka bryggeriernas försäljningsmöjligheter kunna beskäras, komma nämligen att tillgripas endast i fall, då detta är oundgängligen av behovet påkallat. Ur tillverkarnas synpunkt kan därför förfarandet ej lämna rum för mera vägande invändningar.

Gentemot det framlagda förslaget skulle ock kunna göras gällande, att det skulle medföra sådan ökning av kontrollstyrelsens arbetsuppgifter, att anställande av ny personal bleve erforderligt. Enligt styrelsens uppfattning torde detta icke vara att befara. De fall, i vilka ett ingripande från kontrollstyrelsen skulle komma att påfordras, bliva utan tvivel icke flera, än att styrelsens nuvarande personal, även om denna redan är hårt anlitad, kan utföra det med den nya uppgiften förenade arbetet.

Kontrollstyrelsen har, som synes, förutsatt, att medverkan skulle kunna erhållas från svenska bryggareföreningens sida. Även om en sådan medverkan givetvis är synnerligen önskvärd, är den dock icke en ofrånkomlig nödvändighet. Skulle svenska bryggareföreningen ej vilja lämna sin medverkan, kan denna nämligen tänkas ersatt av medverkan av särskilt utsedda, med bryggeriindustrien väl förtrogna sakkunniga.

Som ytterligare stöd för det framlagda förslaget vill kontrollstyrelsen åberopa de synnerligen gynnsamma erfarenheter, som kontrollstyrelsen har av det samarbete, som i liknande syfte av kontrollstyrelsen inletts med representanter för industrien och handeln vid tillämpandet av förordningen angående alkoholhaltiga preparat m. m. Dessa erfarenheter giva stöd för styrelsens uppfattning, att direkta ingripanden endast skola behöva förekomma i ett fåtal fall. Den föreslagna bestämmelsen kommer genom sin blotta förefintlighet att utöva en starkt återhållande verkan.»

Kontrollstyrelsen anförde vidare:

Åter-
införande av
skyldigheten
att upprätta
s. k. köpare-
förteckning.

Under riksdagsbehandlingen hade frågan om försändningen av pilsnerdriicka varit föremål för särskild uppmärksamhet. I överensstämmelse med bevillningsutskottets uttalande hade kontrollstyrelsen ägnat denna fråga särskild uppmärksamhet och därvid, efter beaktande av de i ärendet avgivna yttrandena, kommit till det resultatet, att skyldigheten att upprätta förteckning över rekvirenterna vid försändning borde återinföras. För att försvåra

ett kringgående av den härom meddelade föreskriften hade åt densamma givits en från den tidigare något avvikande utformning. Enligt 9 § i gällande förordning tillkomme rätt till försändning av pilsnerdricka dels tillverkare, dels den som eljest ügde rätt att till avhämtning försälja pilsnerdricka. Att stadga skyldighet för alla dessa, som bedreve försändning i den mest skiftande omfattning, att vid försändningen upprätta förteckning över rekvisiterna, hade kontrollstyrelsen icke funnit lämpligt. Någon möjlighet att utöva en verksam kontroll skulle i varje fall icke föreligga. Det syntes ej heller styrelsen lämpligt att bibehålla nu gällande bestämmelser rörande försändningen med stadgad föreskrift om upprättande av köpareförteckning endast för tillverkarna av pilsnerdricka. En sådan föreskrift skulle kunna leda därhän, att pilsnerdricka komme att i större utsträckning försändas av andra än tillverkare eller hans ombud, vilket för närvarande icke vore förhållandet. Vid överbägande av alla på frågan inverkan omständigheter hade kontrollstyrelsen funnit det ändamålsenligast att, då så kunde ske utan större rubbning av existerande förhållanden, i huvudsak förbehålla tillverkarna rätten till försändning samt att ålägga dessa skyldighet att vid försändningen upprätta köpareförteckningar. För att icke åstadkomma ökade svårigheter för den lojale konsumenten att få pilsnerdricka till sig hemsänt, hade kontrollstyrelsen emellertid ansett, att den, som enligt 8 § erhållit tillstånd att till avhämtning försälja pilsnerdricka och som bedreve denna försäljning i samband med annan handel, genom ett särskilt stadgande skulle medgivas rätt att försända pilsnerdricka till sina kunder. Vid dylik försändning skulle köpareförteckning ej behöva upprättas. Missbruk av köpareförteckningen från tillverkares eller utkörares sida vore emellertid ej förhindrade genom de förut återgivna reglerna. Till förekommande av dylikt missbruk, som bland annat kunde bestå i att tillverkaren eller hans utkörare, sedan anmärkningsvärda leveranser verkställt, utskreve nya förteckningar för att dölja sagda leveranser, torde det erfordras, att jämväl köparen inkopplades såsom en faktor i förfarandet. Kontrollstyrelsen hade därför ansett, att, då pilsnerdricka avlämnades annorledes än vid järnvägsstation eller å fartyg, avlämnandet ej finge ske med mindre köparen eller ock någon, som tillhörde hans familj eller husfolk eller vore anställd i hans tjänst, tecknade erkännande av mottagandet, samt att, om erkännande tecknades av annan än köparen, han skulle angiva såväl eget som köparens namn. Krav på dylik kvittering hade med få undantag vunnit understöd av de myndigheter, som förordat ett återinförande av köpareförteckningen. De anmärkningar, som framställt mot föreskriften såsom ur allmänhetens synpunkt betungande, syntes med den utformning, som kontrollstyrelsen givit densamma, hava förlorat sitt berättigande. För att möjliggöra en effektiv kontroll över att försäljningen endast skedde i överensstämmelse med förut till bryggeriet ingivna rekvisitioner, hade kontrollstyrelsen vidare ansett det bära föreskrivas, att den å forslingsredskapet befintliga myckenheten vid varje tillfälle under forslingen skulle överensstämma med

summan av de myckenheter, som enligt den för försändningen upprättade förteckningen icke dessförinnan i vederbörlig ordning avlämnats. Föreskrifter av denna art skulle enligt kontrollstyrelsens mening lämna möjligheter att kontrollera försäljningen och därmed också att förhindra påtalade missförhållanden, att försändningen av pilsnerdricka på några orter på landsbygden i realiteten icke varit annat än försäljning genom kringföring. I de fall, där klagomål ur ordningssynpunkt framkomme mot försändningen, syntes ock den av kontrollstyrelsen föreslagna bestämmelsen lämna goda möjligheter att i efterhand konstatera, om försändningen bedrivits med nödig försiktighet och med iakttagande av förordningens föreskrifter.

Reglering av
tillverkares
rätt att be-
driva försälj-
ning från
s. k. nederlag.

Från olika håll hade påtalats, att bryggerierna utan särskilt tillstånd inrättat nederlag, från vilka pilsnerdricka försålts. Då i förordningen intet funnes stadgat rörande dylika nederlag, hade i många fall delade meningar gjorts sig gällande rörande deras laglighet. Uppenbart vore att i de fall, då pilsnerdricka *avhämtningsvis* försålts från nederlagen, ett straffbart överträdande av förordningens bestämmelser förelegat. I de fall, då pilsnerdricka endast *efter rekvisition försänts* från nederlagen, hade saken icke legat lika enkelt till. Såvitt kontrollstyrelsen kunde finna, hade domstolarna i de fall, som dragits under deras prövning, ställt sig på den ståndpunkten, att förfaringssättet vore lagligt, om det bryggeri, som upprättat nederlaget, mottagit rekvisitionerna och därefter givit order om försändningarnas verkställande från nederlaget, men olagligt, om nederlaget mottagit rekvisitionerna och på egen hand utan order från bryggeriet verkställt försändningen av varorna. Slutligen syntes det stå i full överensstämmelse med gällande förordning, att ett bryggeri inrättade nederlag i stad och från detsamma bedreve försäljning genom kringföring. Av den lämnade redogörelsen framginge enligt kontrollstyrelsens mening, att bestämmelser för klarhets vinnande borde införas i förordningen rörande den omfattning, i vilken pilsnerdricka på rekvisition finge försändas från nederlag. Då uttrycket nederlag för närvarande syntes användas i flera olika betydelser, hade kontrollstyrelsen i sitt förslag emellertid infört beteckningen upplag. Enligt kontrollstyrelsens mening borde dylika upplag ur ordningssynpunkt ej få inrättas annat än efter av länsstyrelsen meddelat tillstånd. Då det skulle innebära en av statsmakterna icke ifrågasatt skärpning av nu gällande lagstiftning att för medgivande av dylikt tillstånd kräva kommunal myndighets tillstyrkan, hade kontrollstyrelsen icke ansett sig böra framlägga förslag därom.

Övriga
frågor.

Kontrollstyrelsen ville framhålla, att styrelsen icke i detta sammanhang funnit sig böra till behandling upptaga de åtgärder, som till äventyrs kunde vara behöfliga i fråga om utskänknings å pilsnerdrickskaféerna. Enligt kontrollstyrelsens mening vore detta spörsmål icke i första hand en fråga om försäljning av pilsnerdricka utan en kaféfråga och gällde som sådan i lika hög grad de s. k. nykterhetskaféerna som pilsnerdrickskaféerna.

I åtskilliga andra hänseenden än de förut nämnda förordade kontrollstyrelsen i sitt förslag ändringar i pilsnerdricksförsäljningsförordningen. Sålunda föreslog styrelsen bland annat — under erinran om gällande bestämmelser, enligt vilka i första hand skiljes mellan partihandel och detaljhandel samt ifråga om detaljhandeln mellan utminuterung och utskänkning, vilket förstnämnda slag av detaljhandel i sin ordning indelas i försäljning till avhämtning, försäljning till försändning på rekvisition och försäljning genom kringföring — och efter anförande, att den av kontrollstyrelsen förordade kontrollen icke syntes kunna genomföras med mindre den avsåge handeln i dess helhet, att all handel med pilsnerdricka skulle indelas så som för närvarande vore stadgat beträffande utminuterung. Vidare ansåg styrelsen, för att de föreslagna bestämmelserna skulle få avsedd verkan, det vara nödvändigt att stadga, att allenast tillverkare finge bedriva partihandel med pilsnerdricka, samt framhöll, att denna ändring ej syntes innebära någon mera betydande rubbning av nuvarande förhållanden, om hänsyn toges till den genom förslaget öppnade möjligheten för tillverkare att inrätta upplag annorstädes än å försäljningsstället. Slutligen förordade styrelsen i åtskilliga hänseenden skärpning av förordningens straffbestämmelser.

Över kontrollstyrelsens förslag inhämtades yttranden från länsstyrelserna i Uppsala, Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs samt Gävleborgs län ävensom från svenska bryggareföreningen.

*Yttranden
över kontroll-
styrelsens
förslag.*

Samtliga hörda länsstyrelser ställde sig avvisande till kontrollstyrelsens förslag om rätt för styrelsen att vid oordningar med flera fall förordna om inskränkningar i tillverkares försäljning. Länsstyrelserna ansågo det nämligen oriktigt, att en befogenhet skulle tilläggas kontrollstyrelsen, som rätteligen borde tillkomma länsstyrelserna. Länsstyrelserna skulle, sades det, erhålla en andraplansroll, som vore föga överensstämmande med länsstyrelsernas uppgift att i allmänhet upprätthålla ordningen inom länet. Från två håll framhölls dock, att ett samarbete med kontrollstyrelsen ej vore uteslutet. Länsstyrelserna kunde sålunda använda sig av kontrollstyrelsens medverkan exempelvis vid de av kontrollstyrelsen åsyftade underhandlingarna med svenska bryggareföreningen. I ett par yttranden anmärktes mot att något uttryckligt stadgande om det betydelsefulla samarbetet med tillverkarna själva ej givits. Tillika anmärkte man, att allenast kommunal men icke polismyndighet skulle göras till anmälare i förevarande avseende.

*Yttranden
från fem
länsstyrelser.*

Till länsstyrelsernas yttranden i vad de röra övriga delar av kontrollstyrelsens förslag återkommer jag i det följande.

Svenska bryggareföreningen hemställde efter en inledande motivering, att kontrollstyrelsens förslag icke måtte föranleda någon åtgärd, samt att Kungl. Maj:t i stället behagade föreslå riksdagen sådana lättnader i försäljningsbestämmelserna för pilsnerdricka, som möjliggjorde för länsstyrelserna att, där ord-

*Svenska
bryggare-
föreningen.*

ningsmaktens utövare inom kommunerna icke hade något att erinra, utan hinder av kommunalrepresentationens veto bevilja ansökningar om försäljningsrätt.

Föreningen förklarade sig emellertid icke vilja undandraga sig att ingå på en granskning i detalj av kontrollstyrelsens förslag.

Förslaget om ingripande från det allmännas sida mot tillverkares försäljning förklarades därvid vara huvudstadgandet. Om detta anförde föreningen väsentligen följande: Vad anginge det föreslagna samarbetet i syfte att undanröja förekommande missförhållanden i fråga om försäljningen, hade föreningen intet att i och för sig invända. Föreningen hade städse sökt påverka sina medlemmar att föra en lagligt oantastlig försäljningspolitik och hade naturligen det största intresse av att några berättigade anmärkningar icke skulle kunna riktas mot bryggeriernas försäljning. Ur denna synpunkt kunde ett samarbete med det statsorgan, som hade i uppdrag att övervaka ordningen, endast vara till fördel. Emellertid kunde föreningen icke dela kontrollstyrelsens uppfattning, att ett dylikt samarbete skulle kräva överflyttning av den övervakande befogenheten från länsstyrelserna till en central myndighet, kontrollstyrelsen. Då ordnings-synpunkten skulle vara avgörande, vore naturligare, att ordningens högsta väktare ute i länen, länsstyrelserna, hade uppsikten i sin hand. Det krävdes för visso icke någon centraliserad behandling av hithörande frågor, lika litet som rörande de många andra långt viktigare spörsmål, som länsstyrelserna hade att handlägga, och som de också på grund av sin noggrannare kännedom om de lokala förhållandena vore bäst skickade att avgöra. Kontrollstyrelsen hade själv vitsordat, att förhållandena icke vore likartade, och att olägenheterna vore koncentrerade till vissa områden, något som avgjort talade emot en centraliserad behandling.

Mot kontrollstyrelsens förslag i denna del kunde även invändas, att det innebure ett utökande av kontrollstyrelsens arbetsuppgifter, som förvisso icke varit av riksdagen avsett, när beslutet om denna utredning fattats. Visserligen hade kontrollstyrelsen sökt göra gällande en motsatt uppfattning, men med den avfattning, som givits åt 27 § 1 mom., att ingripande kunde ske efter framställning från kommunal myndighet, såsom exempelvis nykterhetsnämnd, arbetslöshetskommitté eller fattigvårdsstyrelse, kunde farhågorna i detta avseende icke anses överdrivna. Med den kännedom man hade om särskilt nykterhetsnämndernas benägenhet att gå utom ramen för sin egentliga uppgift, som vore att övervaka nykterhetstillståndet och icke att tillse huru försäljare av pilsnerdriicka iakttog gällande föreskrifter, vilket måste anses tillkomma ordningsmakten, och när man dessutom alltför väl kände, huru förbudsvänligt sinnade majoriteter i de flesta landskommuner och många stadskommuner använde sin makt för att på allt sätt komma pilsnerdriekat till livs, vore förklarligt, att man från bryggeriindustriens sida ansåge sig hava det starkaste fog för att hävda den uppfattningen, att kontrollstyrelsen, om dess förslag bleve upphöjt till lag, skulle bliva överlupen

med framställningar om ingripanden mot bryggeriernas försäljning och många lojala tillverkare därigenom utsatta för rena trakasserier. Kontrollstyrelsen hade uppenbarligen fallit undan för den nykterhetsfanatiska synpunkten, oaktat den själv i sin motivering understrukt ordningssynpunkten som grundläggande för förslaget. Hade förslaget i stället gjort ingripandena beroende av framställning från ordningsmakten, magistrat eller polis-kammare i stad och landsfiskal på landet, hade man förvisso kunnat se annorlunda på detsamma.

Föreningen ville nämligen icke förneka, att det ur tillverkarnas synpunkt låge något mycket tilltalande i den tankegång, åt vilken kontrollstyrelsen givit uttryck i sin motivering för det föreslagna samarbetet. Vid de överläggningar, som under utredningens gång förts mellan kontrollstyrelsen och representanter för bryggerinäringen, hade dessa också uttalat, att det av kontrollstyrelsen väckta förslaget om samarbete med föreningen syntes vara att föredraga framför detaljerade lagbestämmelser, under förutsättning dock, att stadgandet därom i försäljningsförordningen gäves en avfattning, som kunde anses för maldryckstillverkarna innebära betryggande garantier mot obehörigt ingripande. Som förslaget vore avfattat kunde föreningen emellertid icke finna, att denna förutsättning vore uppfylld. Vädan av att ingripande skulle kunna ske efter anmälan av kommunal myndighet hade redan berörts. Även därutinnan att det föreslagna stadgandet icke innehölle något angående de förberedande åtgärder, som enligt den allmänna motiveringen skulle i samråd med föreningen vidtagas, innebure en svaghet. Då därtill komme att föreningen ansåge sig hava framfört starka skäl för ett bibehållande hos länsstyrelserna av rätten att stadga inskränkningar i försäljningen, kunde föreningen icke förorda förslaget i denna del.

En redogörelse för vad bryggareföreningen i övrigt anfört torde jag få lämna i ett senare sammanhang.

På grund av de i de avgivna yttrandena sålunda framförda betänkligheterna mot förslaget om rätt för kontrollstyrelsen att föreskriva inskränkningar eller villkor i avseende å tillverkares försäljning av pilsnerdricka blev proposition i ämnet icke framlagd för 1926 års riksdag. Genom remiss den 10 april 1926 anbefalldes kontrollstyrelsen att med hänsyn till vad som anförts i samma yttranden ånyo utlåta sig i ärendet och därvid särskilt till förnyad prövning upptaga frågan om rätten att föreskriva inskränkningar eller villkor i avseende å tillverkares försäljning av pilsnerdricka.

*Aterremiss
till kontroll-
styrelsen.*

I anledning härav överlämnade kontrollstyrelsen med skrivelse den 21 september 1926 ett av styrelsen överarbetat förslag till ändringar i pilsnerdricksförsäljningsförordningen, vilket torde få såsom bilaga B fogas vid statsrådsprotokollet.

*Kontroll-
styrelsens
förslag
den 21 sep-
tember 1926.*

I fråga om kontrollen över tillverkares försäljning innebär det överarbetade

förslaget den ändring i förhållande till kontrollstyrelsens första förslag, att jämväl befogenheten att meddela förbud mot tillverkares försäljning, vilken enligt det tidigare förslaget skulle tillkomma länsstyrelse, nu föreslås skola tillkomma kontrollstyrelsen, varjämte vad det första förslaget innehöll därom, att framställning från kommunal myndighet skulle utgöra förutsättning för kontrollstyrelsens ingripande, uteslutits ur det nya förslaget.

I inledningen till sin motivering förklarar kontrollstyrelsen sig med stöd av vunnna erfarenheter anse, att förelupna missförhållanden beträffande försäljningen av pilsnerdricka påkallade en i vissa avseenden skärpt lagstiftning på området. Kontrollstyrelsen anser sålunda den av bryggareföreningen förordade utvägen att råda bot på missförhållandena, nämligen avskaffande av det kommunala vetot, vara utesluten. Anordnandet av kontrollen över försäljningen av pilsnerdricka vore förenat med betydande svårigheter, väsentligen beroende på att några på försäljningsbestämmelsernas efterlevnad inriktade organ icke finnes. Erfarenheten visade emellertid, att ett aldrig så noga utarbetat kontrollsystem vore av föga betydelse, därest ett övervakande organ saknades. Kontrollstyrelsens tidigare förslag om rätt för styrelsen att föreskriva inskränkningar i tillverkares försäljning borde ses mot bakgrunden av den sålunda anförda uppfattningen.

Efter att hava sammanfattat de invändningar, som i de avgivna yttrandena framställts mot kontrollstyrelsens första förslag, anför styrelsen till bemötande härav i huvudsak följande: Visserligen handhade länsstyrelserna i allmänhet ordningsangelägenheten såsom en dem uteslutande tillkommande befogenhet, men denna regel vore icke undantagslös. Enligt förordningen den 1 juli 1918 angående vissa alkoholhaltiga preparat vore befogenheten att föreskriva inskränkningar i avseende å försäljning av alkoholhaltigt preparat på det sätt uppdelad mellan länsstyrelserna och kontrollstyrelsen, att länsstyrelse hade dylik befogenhet i fall då missbruket hade lokal karaktär och förekomme i viss kommun, under det att i övriga fall, såsom då tillverkning och försäljning av dylikt preparat funnits giva anledning till preparatets förtäring i större utsträckning, kontrollstyrelsen vore behörig myndighet. Vid missbruk av skattefri sprit ägde enligt förordningen den 1 juli 1918 angående handel med skattefri sprit i fråga om partihandlare Kungl. Maj:t och i övriga fall kontrollstyrelsen att föreskriva inskränkningar eller villkor i avseende å försäljningen eller förbjuda dess fortsättande. Enligt omförmälda författningar, som vore att hänföra till rusdryckslagstiftningen i vidsträckt mening, ägde kontrollstyrelsen sålunda inskrida mot missbruk, och dylikt missbruk syntes innefatta oordningar i detta ords mera omfattande bemärkelse. Mot den anförda argumenteringen kunde visserligen erinras om den skillnad mellan ämnena för lagstiftningen i fråga, som låge däri, att skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat icke vore avsedda för förtäring, under det att pilsnerdricka tillhandahölles för förtäringssändamål, men gemensamt för samtliga förordningarna vore deras syfte att förhindra, att det med rusdrycksförsäljningsförordningen avsedda syftet menligt på-

verkades. Ur denna synpunkt vore det en fördel, att uppsiktsorganet beträffande samtliga förordningarnas efterlevnad vore detsamma, då därigenom garanterades en enhetlig handläggning av ifrågavarande ur nykterhetssynpunkt betydelsefulla ärenden. Beträffande pilsnerdricka kunde emellertid den centrala kontrollmyndigheten utöva uppsikt endast över huvuddistributörerna, tillverkarna, vilka i sådan egenskap redan nu stode under kontrollstyrelsens uppsikt. En utsträckning av uppsiktsbefogenheten att omfatta jämväl försäljningen vore naturlig och kunde icke anses stå i strid mot vedertagna administrativa regler. Ett ytterligare skäl för att kontrollstyrelsen gjordes till uppsiktsmyndighet vore den omständigheten, att många bryggeriers försäljningsområden omfattade flera län och att i åtskilliga fall klagomål framstälts angående den försäljning, som bryggeri, beläget i ett län, bedreve inom annat län, i vilka fall det vore förenat med svårigheter för länsstyrelse att utöva uppsikten, enär länsstyrelse i ett län icke syntes befogad meddela föreskrifter för bryggeri i annat län annat än i samverkan med länsstyrelsen i det län, där bryggeriet vore beläget.

Kontrollstyrelsen anför slutligen i nu ifrågavarande hänseende följande:

»Enligt gällande bestämmelser är förutsättningen för ingripande av en länsstyrelse gent emot en tillverkare, att oordningar förekomma med anledning av försäljningen. Uttrycket oordningar torde i regel hava tolkats såsom uppträden av störande beskaflenhet i närheten av bryggeriet. De ingripanden, som från länsstyrelsernas sida förekommit gent emot bryggerier, hava med hänsyn härtill i allmänhet kommit att gälla bryggeriernas försäljning till avhämtning. Bryggeriernas försäljning till försändning efter rekvisition har däremot i stor utsträckning varit undandragen uppsikt från länsstyrelsernas sida. Då de nu avsedda ändringarna i pilsnerdrickslagstiftningen äsyfta ävägbringande av kontroll över sistnämnda slag av försäljning, är det nödvändigt icke blott att närmare reglera sagda försäljning utan även att samtidigt uppdraga åt någon myndighet att utöva uppsikten däröver, att bestämmelserna efterlevas. I detta hänseende föreslog kontrollstyrelsen, *dels* att bestämmelserna om försändning i 9 § skulle utvidgas så, att villkoren för försändning mera uttömmande angäves, *dels* att i 17 § skulle införas vissa allmänna direktiv för försäljning i allmänhet, varigenom det skulle fastställas, när utlämnande av pilsnerdricka komme i strid med förordningens syfte och sålunda ej finge ske, *dels* ock att kontrollstyrelsen skulle äga ingripa, när efter av kommunal myndighet gjord framställning det visade sig, att tillverkare bedreve sin försäljning så, att syftet med de i förordningen givna stadganden uppenbart åsidosattes eller oordningar föranleddes av försäljningen. För fastställande av när syftet med de i förordningen givna stadgandena uppenbart åsidosatts, erfordras undersökningar vid bryggeriet och tillgång till bryggeriets bokföring. Metoderna för en dylik undersökning bliva likartade med de inom kontrollstyrelsen använda, då det gällt att konstatera, när en försäljare av en alkoholhaltig dryck eller en alkoholhaltig vara (skattefri sprit eller alkoholhaltigt preparat) handlat i strid med resp. förordningars syfte. Det synes därför naturligt, att kontrollstyrelsen erhåller befogenhet att utöva den härutinnan erforderliga uppsikten. Samma skäl föreligger icke för överflyttning till kontrollstyrelsen av länsstyrelsernas nuvarande befogenhet att ingripa, då oordningar föranletts av försäljningen från ett bryggeri. Den förnyade remissen av ärendet

till kontrollstyrelsen har föranlett styrelsen att upptaga till övervägande, huruvida icke en sådan klyvning läte sig tänkas, att länsstyrelserna bibehölles vid sin befogenhet att meddela föreskrifter eller förbud i anledning av oordningar, som föranletts av försäljningen, under det att kontrollstyrelsen skulle vidtaga motsvarande ingripanden, då syftet med förordningens stadganden uppenbart åsidosattes. En sådan klyvning av uppgifterna torde emellertid kunna föranleda kompetenskonflikter mellan uppsiktsorganen och låter sig därför svårigen genomföra. Av försäljningen föranledda oordningar kunna anses vara lika stridande mot förordningens syfte som ett bryggeris notoriska försäljning till personer, som missbruka pilsnerdricka eller som utöva olaglig yrkesmässig handel därmed.

På grund av vad sålunda anförts har kontrollstyrelsen ansett, att uppsikten över bryggerierna bör enhetligt utövas, och då de här ovan återgivna övervägandena bekräfta den uppfattning, till vilken kontrollstyrelsen kommit i sitt förut i ämnet avgivna utlåtande, hyser kontrollstyrelsen alltjämt den mening, att uppsikten över bryggeriernas försäljning lämpligast bör förläggas till kontrollstyrelsen. Kontrollstyrelsen förutsätter härvid, att det övervakande, som visar sig erforderligt, och de ingripanden, som kunna komma i fråga, skola äga rum under samarbete med tillverkarna på sätt, som angivits i kontrollstyrelsens föregående utlåtande i ärendet. Länsstyrelsen i Värmlands län har framhållit, att formerna för berörda samarbete borde regleras i förordningen. Detta torde icke vara erforderligt, då det givetvis ligger i styrelsens intresse att för åstadkommande av bästa resultat ordna samarbetet med tillverkarna på sådant sätt, som utförligt angivits i nyssberörda utlåtande.»

I övriga delar av det tidigare avgivna förslaget har kontrollstyrelsen vid den av återremissen föranledda prövningen företagit vissa smärre, huvudsakligen redaktionella jämkningar.

Yttranden
öfver kontroll-
styrelsens
öfverarbetade
förslag.
Länsstyrel-
serna.

Sedan kontrollstyrelsens andra förslag avgivits, hava överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser ävensom svenska bryggareföreningen hörts i ärendet.

Förslaget om överflyttning från länsstyrelserna till kontrollstyrelsen av befogenheten att vid missbruk av tillverkares försäljningsrätt stadga inskränkningar i eller förbjuda försäljningen avstyrkes av överståthållarämbetet och av samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Kronobergs och Skaraborgs län. Mot förslaget anföres sålunda, förutom invändningar av enahanda art, som framställes i de av vissa länsstyrelser öfver kontrollstyrelsens tidigare förslag avgivna yttranden, bland annat följande. Omständigheterna på förevarande område vore så olika i skilda delar av landet, att åtgärder, lämpliga i en landsända, vore avgjort olämpliga i andra, vilket talade mot att uppsikten öfver hithörande bestämmelsers efterlevnad förlades till en central myndighet. Därtill komme, att kontrollstyrelsen saknade såväl sådana organ som ock den orts- och personalkännedom, varav kontrollstyrelsen vore i behov för att i förevarande hänseende kunna inträda i länsstyrelses ställe. På grund därav skulle också en av kontrollstyrelsen härutinnan utövad kontroll medföra betydande kostnader. Den omständigheten, att kontrollstyrelsen i beskattningshänseende utövade uppsikt öfver bryggeriernas tillverkning, kunde icke åberopas till stöd för

ett utsträckande av denna befogenhet att omfatta jämväl ordningsfrågor, som berörde försäljningen. Kontrollstyrelsens tvivel på möjligheten för länsstyrelserna att vid förefallande behov samverka med varandra vore icke berättigat. Ett dylikt samarbete mellan länsstyrelser i angränsande län hade sedan gammalt ägt rum i betydande omfattning. Något hållbart skäl hade icke anförts till stöd för den uppfattningen, att länsstyrelserna skulle sakna förmåga och vilja att handhava tillämpningen av skärpta föreskrifter över tillverkares försäljning, därest dessa föreskrifter bleve på lämpligt sätt avvägda. Beträffande alla försäljningsrättigheter, som grundade sig på meddelat tillstånd, skulle länsstyrelserna fortfarande äga inskrida vid inträffade oordningar, och det funnes då intet skäl att betaga länsstyrelserna motsvarande befogenhet i avseende å den försäljning, som tillverkare bedreve utan särskilt tillstånd. Det av kontrollstyrelsen anförda skäl för kontrollens överflyttande, att väl kontrollstyrelsen men icke länsstyrelserna skulle äga taga del av tillverkares bokföring skulle förfalla, om man, såsom rimligt vore, stadgade, att länsstyrelserna i likhet med vederbörande åklagare skulle äga rätt att taga del därav. Mot stadgandet, att tillverkares bedrivande av försäljningen på sådant sätt, att *syftet* med de i förordningen meddelade bestämmelserna uppenbart åsidosattes, skulle utgöra anledning till inskränkning i eller förbud mot försäljningen anføres av flera länsstyrelser, att den angivna förutsättningen vore alltför obestämd.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser sig icke böra framställa erinran mot förslaget i denna del, då det syntes kunna förutsättas, att föreskrifter om inskränkning i eller förbud mot tillverkares försäljning komme att meddelas efter samråd med vederbörande länsstyrelse. Länsstyrelsen i Skaraborgs län ansluter sig utan närmare motivering till förslaget i denna del.

Angående innehållet i de av vissa länsstyrelser över kontrollstyrelsens tidigare förslag samt de av samtliga länsstyrelser nu avgivna yttranden torde i övrigt här böra anmärkas följande.

Flertalet länsstyrelser biträda eller lämna utan vidare erinran förslaget om köpareförteckningar vid försändning av pilsnerdricka på rekvisition. På denna punkt föreligger avstyrkande allenast från länsstyrelserna i Södermanlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Västerbottens och Norrbottens län, varjämte länsstyrelsen i Stockholms län förklarar sig vidhålla sin ståndpunkt, att åt bestämmelserna härom borde givas fakultativ karaktär, till vilken sistnämnda uppfattning jämväl länsstyrelsen i Västmanlands län ansluter sig. Några av de länsstyrelser, som tillstyrka ifrågakvarande förslag, anföra emellertid betänkligheter i avseende å vissa detaljer, bland annat beträffande skyldigheten för köparen att lämna skriftligt erkännande om varans mottagande.

Det allmänna förbudet för annan än tillverkare att på rekvisition försända varor avstyrkes av länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala och Kristianstads län. Förslaget att partihandeln skulle förbehållas allenast

tillverkarna avstyrkes av länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Jönköpings, Älvsborgs och Norrbottens län i huvudsak av det skäl, att stadgandet vore opraktiskt och lätteligen föranledde lagbrott eller kringgående.

De föreslagna bestämmelserna angående bokföringsskyldighet anses av länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Älvsborgs, Gävleborgs och Norrbottens län förorsaka ett betydande besvär utan att medföra motsvarande nytta. Gent emot vad kontrollstyrelsen anfört därom, att bokföringen redan nu vid ett flertal bryggerier vore så lagd, att uppgifter i de i det föreslagna stadgandet angivna hänseenden därav framginge, säger sig länsstyrelsen i Gävleborgs län hava inhämtat, att dylik bokföring vore genomförd endast vid de största bryggerierna men ej annat än undantagsvis förekomme vid de medelstora och mindre. Länsstyrelsen i Uppsala län ifrågasätter möjligheten av en sådan anordning, att länsstyrelse skulle äga att på grund av särskilda förekommande omständigheter ålägga viss tillverkare att för framtiden föra försäljningsbok.

Lämpligheten av det i 17 § 2 och 3 mom. av förslaget upptagna förbudet mot, bland annat, försäljning eller utlämning av pilsnerdricka i fall, då köparen skäligen kan befaras använda varan i berusningssyfte eller då det skäligen kan antagas, att varan icke skall komma till användning för köparens eller hans hushålls behov, respektive, där köparen är återförsäljare, för sådan försäljning, vartill han enligt förordningen är berättigad, är i vissa av de avgivna yttrandena föremål för delade meningar. Förslaget tillstyrkes sålunda av länsstyrelserna i Jönköpings, Göteborgs och Bohus samt Jämtlands län, av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län dock med reservation beträffande försäljning till återförsäljare. Länsstyrelsen i Jämtlands län meddelar i detta sammanhang, att det i ett par fall kommit till länsstyrelsens kännedom, att pilsnerdricka blivit sålt i stora kvantiteter till lösa skogsarbetare eller andra personer under sådana omständigheter, att det varit uppenbart, att varan varit avsedd att användas icke endast för rekvirentens behov utan av »lag», som haft för avsikt att berusa sig. Dessa förhållanden, som givit anledning till länsstyrelsens ingripande enligt gällande 27 § 4 mom., syntes visa det praktiska berättigandet av de härutinnan föreslagna bestämmelserna. Mot desamma innehåll i sin helhet eller i vissa delar uttala sig länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Kalmar, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Värmlands, Örebro och Norrbottens län. De av dessa länsstyrelser framställda huvudinvändningarna avse i första rummet förbudet mot försäljning annat än till köparens och hans hushålls behov, vilket anses innebära ett obehöfligt och därför olämpligt hinder mot användning av annan än till köparens hushåll hörande person såsom ombud vid inköp av pilsnerdricka. Såsom exempel på stadgandets innebörd anföres, att samtliga medlemmar av ett arbetslag skulle nödgas lämna arbetsplatsen för att avhämta sitt behov av pilsnerdricka och arbets-

givare vara förhindrad att genom anordnande av särskild hantlangning undvika förlängning av s. k. ölpauser. Vidare anses uttrycket »kan skäligen antagas» vara alltför obestämt. Däremot skulle enligt länsstyrelserna i Uppsala och Värmlands län icke något vara att erinra mot förbud mot försäljning och utlämning av pilsnerdricka, då varan *uppenbarligen* skulle i berusningssyfte användas av köparen eller annan.

De föreslagna skärpningarna av straffbestämmelserna avstyrkas helt eller i väsentliga delar av de länsstyrelser, som närmare yttrat sig härom, nämligen länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Kristianstads, Hallands samt Göteborgs och Bohus län.

Svenska bryggareföreningen vidhåller i sitt andra yttrande sina invändningar mot att kontrollen över tillverkarnas försäljning överflyttas till kontrollstyrelsen. I övriga delar synas föreningens yttranden kunna i huvudsak sammanfattas på följande sätt. Förslaget i 6 §, att rätt till partihandel skulle tillkomma endast tillverkare, vilket exempelvis innebure, att en handlande icke finge sälja till ett hotell, en skeppsfournerare icke till en restauration å ångbåt, som han i övrigt fournerade, avstyrktes. Särskilt för ett till föreningen hörande företag, nämligen porterbryggeriaktiebolaget D. Carnegie & Co, vilket hade avsättning för sina varor över hela landet, vore en sådan begränsning i partihandelsrätten till skada. Detta bolag hade frångått den s. k. nederlagsformen för sin försäljning och övergått att sälja i fast räkning till sina ombud å de olika orterna, varigenom ombuden komme att stå i ansvar för leveranser till hotell och småhandlande, vilkas solvens ofta vore svår att bedöma. Därest förslaget härutinnan antoges, skulle bolaget vara nödsakat att anlita den föreslagna upplagsformen och vidkännas de olägenheter, som därmed vore förenade. Avfattningen av bestämmelserna om köpareförteckning är föremål för detaljanmärkningar. Bestämmelsen, att köparen skall teckna kvitto å mottagandet finner föreningen betänklig. Den bleve i praktiken omöjlig att kontrollera, men vad värre vore, den kunde på goda grunder misstänkas leda till namnförfalskning. Förslaget angående reglering av nederlagsrätten anser föreningen bliva av mindre värde ur tillverkarnas synpunkt, därest det icke uttryckligen utsades, att länsstyrelse i dessa fall skulle inhämta yttrande endast från ordningsmakten. Bestämmelsen att föreståndare för upplag ej må verkställa forsling skulle enligt föreningens åsikt endast medföra en onödig fördyring av varan utan motsvarande nytta ur kontrollsynpunkt. Föreningen avstyrker vidare den föreslagna bestämmelsen angående skyldighet för tillverkare att över försäljningen föra försäljningsbok under åberopande av ungefär samma skäl, som i sådant hänseende anförts av vissa länsstyrelser. Föreningen anser dessa bestämmelser kunna ersättas med stadgande om rätt för åklagare eller den, som blivit satt att verkställa utredning enligt 27 §, att hos tillverkare taga del av köpareförteckning. Det i 17 § föreslagna förbudet mot för-

Svenska
bryggare-
föreningen.

säljning till den, som skäligen kan befaras använda varan i berusnings-syfte eller till olovlig försäljning anser föreningen omöjligt att uppehålla, då möjlighet alltid funnes att göra inköp genom andra. De föreslagna straffskärpningarna finner föreningen ej vara av förhållandena påkallade.

*Framställ-
ningar av
enskilda
sammanslut-
ningar.*

Från vissa enskilda sammanslutningar hava framställningar i ämnet ingivits till Kungl. Maj:t.

Riksdagens nykterhetsgrupp, riksdagens socialdemokratiska nykterhetsgrupp samt förbudsvännernas landsförbund förorda i en gemensam skrift bestämmelser huvudsakligen i enlighet med kontrollstyrelsens överarbetade förslag. Ordföranden i Stockholms stads och läns nykterhetsnämnders sammanslutning framhåller önskvärdheten av att kontrollen över tillverkarnas försäljning förläggas till kontrollstyrelsen. Nyköpings nykterhetskommitté anser, att för försäljning av pilsnerdricka borde utfärdas enahanda bestämmelser som de, vilka gälla beträffande försäljning av rusdrycker. Sveriges polismäns helnykterhetsförbund framhåller angelägenheten av att åtgärder vidtagas, som göra det möjligt att på ett effektivt sätt förhindra pilsnerdrickats användning såsom berusningsmedel. Slutligen föreslår styrelsen för föreningen Sveriges stadsfiskaler, att i 22 § stadgas förbud mot att å utskänkningsställe, där utskänkning av pilsnerdricka idkas utan samband med utskänkning av rusdrycker, förvara rusdrycker eller att eljest hava rusdrycker förvarade på sådant sätt, att gästerna äga tillgång till desamma.

**Departement-
schefen.**

Av det utredningsmaterial, som i det föreliggande ärendet hopbragts, synes otvetydigt framgå, att i vissa delar av landet gällande lagstiftning rörande försäljning av pilsnerdricka i stor utsträckning överträdes, och att härav ofta föranledes missbruk. Särskilt ur ordningssynpunkt äro de nuvarande förhållandena icke tillfredsställande; men härtill kommer, att nykterhetstillståndet på sina ställen rönt en ogynnsam inverkan av de möjligheter till omåttlig förtäring av pilsnerdricka, som vissa missförhållanden vid försäljningen och särskilt vid försändningen av pilsnerdricka på landsbygden erbjudit. De flesta länsstyrelser hava uttalat sig för åtgärder i form av ändring i gällande bestämmelser. Jag är också av den uppfattningen, att de nuvarande bristfälliga bestämmelserna i likhet med varje annan ineffektiv lagstiftning är skadlig icke minst på den grund, att aktningen för lagen därigenom undergrävas. Fördenskull anser jag, att den nu förebragta utredningen bör föranleda förslag till riksdagen i syfte att, såvitt möjligt, avhjälpa rådande missförhållanden.

Kontrollstyrelsens syfte, att söka tillgodose ordnings- och nykterhetssynpunkterna men ej föreslå några föreskrifter, genom vilka den lojale konsumentens möjligheter att inköpa pilsnerdricka försvåras eller begränsas, finner jag riktigt. Givetvis är det också önskvärt, att man i första hand söker inrikta sig på åtgärder, vilka så litet som möjligt besvära den lojale säl-

jaren. Även denna synpunkt har kontrollstyrelsen angivit sasom för sig vägledande.

För att tillgodose berörda syfte har kontrollstyrelsen tänkt sig dels ordningar, varigenom på frivillighetens väg efter samverkan mellan styrelsen och bryggerihanteringsens målsmän, särskilt svenska bryggareföreningen, åtgärder vidtagas av tillverkarna själva för att undanröja missförhållanden, dels ock åtskilliga ändringar i den nuvarande lagstiftningen. Dessa senare gå huvudsakligen ut på stadgande av allmänna direktiv för försäljningen, ägnade att motverka såväl användningen av pilsnerdricka i berusningssyfte som olovlig försäljning av varan, införande av s. k. köpareförteckningar vid försändning på rekvisition på landsbygden, reglering av nederlagsrätten, överflyttning från länsstyrelserna till kontrollstyrelsen av befogenheten att i tillverkares försäljningsrätt meddela inskränkningar och att förbjuda försäljningens fortsättande, införande av skyldighet för tillverkare att föra försäljningsbok av visst innehåll och hålla densamma tillgänglig samt skärpning av straffbestämmelserna.

Ett undanröjande på frivillighetens väg — utan lagstiftningsåtgärder — av de rådande missförhållandena på pilsnerdricksförsäljningens område är utan tvivel det mest eftersträfvansvärda. Ett arbete i sådan riktning bör av statsmakterna främjas, och det bör väcka tillfredsställelse, att svenska bryggareföreningen, som utgör en sammanslutning av i det närmaste samtliga pilsnerdrickstillverkare i riket, givit tanken på ett samarbete med statens myndigheter i dylikt syfte sitt understöd. Till frågan härom återkommer jag senare.

Till stöd för kontrollstyrelsens förslag, att rätten till försäljning till försändning på rekvisition på landsbygden skulle förbehållas tillverkarna, har styrelsen anfört, att det icke vore lämpligt att för alla dem, som enligt 9 § i dess nu gällande lydelse äga rätt till försändning — d. v. s., förutom tillverkarna, alla som eljest äga rätt att försälja pilsnerdricka till avhämtning — föreskriva skyldighet att vid försändning upprätta köpareförteckningar. Någon möjlighet att utöva en verksam kontroll skulle nämligen i sådant fall enligt styrelsens mening icke föreligga. Att däremot med bibehållande av gällande bestämmelser angående rätten till försändning alägga allenast tillverkarna att upprätta köpareförteckningar har styrelsen ej heller ansett lämpligt, enär en sådan ordning skulle kunna leda därhän, att, i motsats till vad nu äger rum, pilsnerdricka komme att i större utsträckning försändas av annan än tillverkare. Beträffande styrelsens förslag, att jämväl rätten till partihandel — varmed, bortsett från försäljningen till export, förstås försäljning till återförsäljare i och för deras rörelse — skulle förbehållas tillverkarna, har styrelsen anfört allenast, att stadgande härom vore nödvändigt för att de av styrelsen föreslagna bestämmelserna skulle kunna få avsedd effekt. På sätt jag i det följande torde få något närmare utveckla, anser jag mig väl böra förorda förslaget om införande av köpareförteckningar vid försändning på rekvisition på lands-

bygden, men jag har däremot icke blivit övertygad om, att genomförandet av detta förslag nödvändigtvis kräver ett absolut förbehållande åt tillverkarna av rätten till partihandel och till försändning på rekvisition. Väl är det riktigt, att under nuvarande förhållanden den ojämförligt största delen av sådan försäljning omhänderhaves av tillverkarna, men å andra sidan torde, såsom också påpekats i några av de avgivna yttranden, i vissa fall föreligga ett fullt legitimt behov av att annan än tillverkare har rätt till sådan försäljning, särskilt i större samhällen där bryggeri ej finnes. Jag har därför sökt finna en utväg, varigenom å ena sidan antalet försäljare, som bedriva försäljning till försändning efter rekvisition, i kontrollsyfte i möjligaste mån begränsas, men å andra sidan den lojala konsumtionens intresse av att varan hålles lätt tillgänglig kan tillgodoses. I sådant hänseende anser jag mig böra föreslå, att rätt till partihandel skall tillkomma, förutom tillverkare, den som enligt 8 § erhållit tillstånd till försäljning till avhämtning och i sammanhang därmed eller eljest av länsstyrelsen erhållit rätt jämväl till partihandel, samt att rätt till försäljning till försändning på rekvisition skall tillkomma var och en som är berättigad att idka partihandel. Genom en sådan anordning vinna länsstyrelserna möjlighet att i varje särskilt fall pröva, huruvida ett verkligt behov av rätt till partihandel eller därmed följande rätt till försändning på rekvisition kan anses förefinnas, i sammanhang varmed jämväl de kommunala myndigheterna beredes tillfälle att göra sina synpunkter gällande. Att uttryckligen stadga, att länsstyrelse över sådan ansökning om rätt till partihandel, som sker annorledes än i sammanhang med ansökning om rätt till försäljning till avhämtning, skall inhämta yttranden från vederbörande kommunala myndigheter, torde emellertid vara överflödigt, då det lär kunna tagas för givet, att länsstyrelsen icke skall försumma att, då skäl därtill förefinnes, inhämta sådana yttranden.

Införandet av köpareförteckningar vid försändning av pilsnerdricka på landsbygden har förordats i flertalet yttranden, och jag tillstyrker såsom förut nämnts kontrollstyrelsens förslag härutinnan. Vid bedömande av frågan bör beaktas, att alkoholhalten hos pilsnerdricka nu är högre än när 1919 års lagstiftning tillkom. Ett stadgande, att köparen eller någon av hans familj eller husfolk skall teckna kvitto å förteckningen, synes vara av stor betydelse ur kontrollsynpunkt. Icke minst avsaknaden av ett dylikt stadgande i 1905 års förordning angående försäljning av vin och öl torde, i förening med den bristfälliga kontrollen, hava föranlett, att den i nämnda förordning föreskrivna skyldigheten för den, som forslade varan, att vara försedd med köpareförteckning i stor utsträckning åsidosattes. Å andra sidan måste den nu föreslagna skyldigheten att lämna kvitto å mottagandet av pilsnerdricka anses vara för allmänheten mycket litet betungande — i städerna förekommer ju en dylik kvittering allmänt vid hemsändning av varor från större affärer. Krav på skriftlig rekvisition anser jag däremot, i likhet med kontrollstyrelsen, ej böra uppställas. Att olägenheter kunna

väntas av den ifrågasatta anordningen, skall ej förnekas; i det stora hela bör dock såsom en följd av densamma en förbättring av det allmänna tillståndet vara att förvänta.

Vad utformningen i övrigt av bestämmelserna om försändning på rekvisition angår, finner jag kontrollstyrelsens förslag i huvudsak lämpligt; dock har en omarbetning i väsentligen formellt hänseende ägt rum. Försändningen skall enligt vad jag förut anfört i allmänhet förbehållas parti-handlare, dock har jag, i överensstämmelse med vad kontrollstyrelsen föreslagit, ansett det böra tillses, att hemsändning från handlande till kund på orten ej möjliggöres. Då emellertid innebörden av ordet »kund» synes vara föremål för delade meningar och ändamålet med bestämmelsen allena är, att försändning ej skall ske till annan än den, som på orten har fast bostad, synes ordet kund böra utbytas mot »person». Ett stadgande, att vid försändning på rekvisition av pilsnerdricka omlastning av varor icke må äga rum i vidare mån än som erfordras för forslingens ändamålsenliga handhavande, torde vara behöfligt. Mot en av svenska bryggareföreningen mot stadgandet framställd anmärkning vill jag genmäla, att, så länge vederbörande vet med sig, att ingen avsikt att åsidosätta förordningens bestämmelser föreligger, en omlastning i regel torde vara tillåten. Önskvärldheten att erhålla reda och översikt beträffande köpareförteckningarna föranleder mig att ej, på sätt svenska bryggareföreningen ifrågasatt, föreslå undantag beträffande sådan vara, som genom säljarens försorg vidareförsändes med järnväg eller fartyg; denna fråga synes för övrigt vara av mycket ringa ekonomisk betydelse. En av kontrollstyrelsen på hemställen av bryggareföreningen i det överarbetade förslaget intagen bestämmelse därom, att med försändning å järnväg eller fartyg skall likställas försändning medelst regelbunden automobiltrafik, har jag ansett böra godkännas.

Kontrollstyrelsens förslag innehåller föreskrift om skyldighet för den, som verkställer forslingen av pilsnerdricka, att på anfordran av allmän åklagare eller polisman uppvisa köpareförteckningen. Enligt 14 § i 1905 års förordning angående försäljning av vin och öl ägde den, som forslade dryckerna, skyldighet att uppvisa sådan förteckning för krono- eller polisbetjänt, ledamot av kommunalnämnden eller av nämnden utsedd person. Detta stadgande tillkom på grund av hemställen av enskild motionär och motiverades med att föreskriften om medförande av köpareförteckning vore ofullständig, därest forslaren icke bleve ålagd att förete förteckningen. Då kronobetjäningen icke kunde ensam utöva den behöfliga övervakningen, syntes skyldighet att framvisa förteckningen böra åligga forslaren jämväl då detta påfordrades av, bland andra, ledamot av kommunalnämnd. Numera åligger, enligt 64 § rusdrycksförsäljningsförordningen, skyldigheten att övervaka nykterhetstillståndet inom kommunen dess nykterhetsnämnd. De skäl, som 1905 föranlett, att ledamot av kommunalnämnd erhöi nyssnämnda kontrollbefogenhet, synas mig nu tala för att forslaren av pilsnerdricka åläggas att

uppvisa köpareförteckning för ledamot av nykterhetsnämnden eller för person, som nämnden utsett.

I sammanhang med bestämmelserna om försändning på rekvisition må erinras, att kontrollstyrelsen jämväl föreslagit, att partihandeln skulle regleras av hittills endast detaljhandeln berörande föreskrifter om försäljning till avhämtning eller till försändning på rekvisition och försäljning genom kringföring. Då förefintliga missförhållanden icke synas kräva en dylik reglering av partihandeln och icke heller riksdagsskrivelsen i ämnet torde hava åsyftat nya bestämmelser härutinnan, har jag icke funnit anledning att biträda kontrollstyrelsens förslag i denna del. Men med hänsyn därtill, att vid försändning på rekvisition av utminuteringsvis försålt pilsnerdricka ofta medföres även vara, avsedd för partihandel, har jag ansett föreskrift erforderlig, att för dylikt fall bestämmelserna om köpareförteckning m. m. skola bliva tillämpliga även å sådan vara.

I ett tredje moment i 9 § har intagits en av kontrollstyrelsen föreslagen bestämmelse om rätt att vid utsändande från avhämtningsställe av lagad mat eller smörgåsar och dylikt medsända pilsnerdricka. En dylik försändning lär redan nu vara tillåten och förekommer i betydande utsträckning. Någon anledning att förhindra densamma kan jag ej se.

Det av kontrollstyrelsen framlagda förslaget till reglering av nederlagsrätten innebär, att tillverkare skulle utan vederbörande kommunala myndigheters hörande kunna av länsstyrelse erhålla rätt att inrätta upplag av pilsnerdricka och från upplaget försälja pilsnerdricka till försändning på rekvisition. I den mån sådan försändning skulle ske på landsbygden, innebär förslaget alltså en utvidgning av tillverkare nu tillkommande försäljningsrättigheter. Å ena sidan synes detta vara ägnat att medföra vissa fördelar, i det att de nuvarande, i flertalet fall olagliga nederlagen å landsbygden antagligen skulle bringas att upphöra och försändningen från upplag på landsbygden komma att inordnas under lagliga former och bliva underkastad samma kontroll, som är avsedd att genomföras beträffande försändning från tillverkningsställe. Å andra sidan lär emellertid en dylik utvidgning av tillverkares försäljningsrättigheter och den därmed underlättade tillgången till pilsnerdricka kunna i olika hänseenden medföra olägenheter inom kommunerna. Den inskränkning i den kommunala självbestämmanderätten å ifrågavarande område, förslaget enligt vad förut antytts innebär, synes därför mindre tillrädlig. I sådana kommuner, där kommunalstämma eller kommunalfullmäktige hittills konsekvent motsatt sig upplåtande av försäljningsrättigheter inom kommunen, komme inrättande av ett upplag lätteligen att alstra missnöje bland kommunens flertal. På grund härav har jag ansett det lämpligt, att fråga om inrättande av upplag skall behandlas i samma ordning som enligt 8 § gäller angående meddelande av tillstånd till försäljning till avhämtning. Bryggareföreningens yrkande, att förbudet för föreståndare för upplag att själv verkställa försling av pilsnerdricka måtte utgå ur förslaget, har jag

icke ansett mig kunna tillmötesgå, då en sammanblandning av föreståndarens och forslarens funktioner måste anses olämplig ur kontrollsynpunkt.

Såsom 1 mom. i 17 § har jag i överensstämmelse med kontrollstyrelsens förslag upptagit det nu i 22 § 1 mom. införda förbudet mot utlämning å försäljningsställe av pilsnerdricka till den, som ej fyllt 16 år. I 2 mom. av denna paragraf har jag, jämväl i enlighet med förslaget, till en början upptagit förbud mot försäljning eller utlämning av pilsnerdricka till person, som synbarligen är berörd av alkoholhaltiga drycker. Mot de i 2 och 3 mom. i förslaget i övrigt upptagna bestämmelser hava, såsom framgår av den lämnade redogörelsen, riktats åtskilliga anmärkningar, vilka dock icke avse bestämmelsernas huvudsyfte, nämligen att förhindra användning av pilsnerdricka i berusningssyfte eller olovlig försäljning av varan. Att för tillgodoseende av detta syfte stadga förbud mot försäljning eller utlämnande av pilsnerdricka i fall då det skäligen kan antagas, att varan helt eller delvis skall komma till användning för annat än köparens eller hans hushålls behov, kan jag emellertid, såsom kontrollstyrelsen utformat sitt förslag, icke förorda, bland annat av det skäl, att, såsom också i vissa yttranden framhållits, därigenom skulle, i många fall onödigtvis, förhindras användning av annan än till det egna hushållet hörande person såsom ombud vid inköp av pilsnerdricka. Däremot torde någon berättigad erinran icke kunna framställas mot ett med de föreslagna reglernas huvudsyfte överensstämmande stadgande av innehåll, att försäljning eller utlämning av pilsnerdricka ej må äga rum, där uppenbart är, att varan helt eller delvis är avsedd att användas i berusningssyfte eller till olovlig försäljning. Ett dylikt stadgande jämte därtill ävensom till övriga föreskrifter i 17 § anknuten straffbestämmelse, som föreslås upptagen i 29 §, synes bland annat skola föranleda till att utlämning av pilsnerdricka i större kvantiteter till innehavare av s. k. nykterhetskaféer bleve straffbelagd.

De bestämmelser angående skyldighet för tillverkare att föra en på visst sätt inrättad försäljningsbok, vilka av kontrollstyrelsen upptagits under 21 §, anser jag mig böra i allt väsentligt förorda. Av handlingarna i ärendet framgår, att vid de större bryggerierna bokföringen redan nu i allmänhet är så inrättad, att därur skulle kunna inhämtas för den ifrågasatta försäljningsbokens förande erforderliga uppgifter, och det synes då icke vara obilligt att ålägga alla bryggerier den ifrågasatta utvidgade bokföringsplikten, därest sådant kan anses önskvärt ur det allmännas synpunkt. I detta hänseende må särskilt påpekas, att även om av de i försäljningsboken upptagna klumpsummorna allenast de, som avse försändning på rekvisition, äro verifierade, av försäljningsboken dock framgår försäljningens omfattning samt dess fördelning på olika försäljningsformer och inträffande förändringar därinom, vilket synes vara av ej oväsentlig betydelse för kontrollen. Av den ståndpunkt jag förut intagit i fråga om rätten att idka partihandel och bedriva försäljning till försändning på rekvisition följer, att föreskrifterna om bokföringsskyldighet enligt mitt förmenande böra göras tillämpliga jämväl å

annan partihandlare med pilsnerdricka än tillverkare. Rätt att taga del av försäljningsbok jämte köpareförteckningar torde, huvudsakligen av skäl som jag i det följande kommer att anföra i fråga om kontrollen över tillverkarens försäljning, böra tillkomma länsstyrelse och av kontrollstyrelsen förordnat ombud ävensom allmän åklagare.

I sista momentet av 22 § har jag, i enlighet med kontrollstyrelsens första förslag och på sätt föreningen Sveriges stadsfiskaler hemställt samt i analogi med motsvarande stadgande i gällande förordning angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker, ansett det böra uttryckligen föreskrivas, att rusdrycker eller ersättningsmedel därför icke må förvaras å utskänkningsställe för pilsnerdricka eller eljest på sådant sätt, att gästerna äga tillgång till desamma.

Vidkommande härefter förslaget, att kontrollstyrelsen skulle bliva beslutande myndighet i fråga om inskränkningar i eller förbud mot försäljning, som utövas av tillverkare, må först erinras om vad förut sagts rörande önskvärdheten av frivilliga, efter samarbete mellan kontrollstyrelsen och tillverkarna åvägabragta föreskrifter i syfte att motverka uppkomna missförhållanden. Detta samarbete synes böra äga rum utan att detsamma bindes vid några författningsbestämmelser eller eljest av statsmakterna givna direktiv. Ett sådant samarbete torde emellertid icke bliva mindre ingående och effektivt, därest styrelsen icke tillerkännes beslutanderätt. Möjligen kan motsatsen emellanåt befaras, och det synes i allt fall mindre egentligt, att kontrollstyrelsen efter att eventuellt först under förhandling med tillverkare eller sammanslutning av tillverkare hava hävdat en viss ståndpunkt utan att densamma av vederbörande frivilligt beaktats, sedermera i kraft av styrelsen i förordningen given befogenhet skulle hava att pröva vad enligt gällande föreskrifter kan tvångsvis åläggas vederbörande tillverkare. Den viktigaste invändningen mot den föreslagna anordningen synes dock vara, att länsstyrelserna och deras underlydande organ, vilka sitta inne med kännedom om de lokala förhållandena, skulle känna sig i allt väsentligt avkoppade från ansvaret för ordningens upprätthållande på ifrågavarande område. Såsom förut erinrats, skulle enligt kontrollstyrelsens av mig härutinnan förordade förslag länsstyrelse äga att meddela tillverkare tillstånd att från upplag försälja pilsnerdricka. Enligt 15 § i förordningen, beträffande vilken kontrollstyrelsen icke föreslagit någon ändring, skulle länsstyrelsen hava befogenhet att vid sådant tillstånds meddelande och sedermera stadga erforderliga inskränkningar i försäljningsrätten. Och vad angår varje annan försäljning än den, som bedrivs av tillverkare, skulle länsstyrelsen fortfarande hava att såsom första instans besluta om inskränkningar i och förbud mot försäljningens utövande. Samtliga dessa frågor, vare sig de röra tillverkare eller icke, torde dock till sin art och icke minst med hänsyn till sin betydelse för nykterhetstillståndet ute i orterna vara likvärdiga. Att låta en del av dem avgöras av den lokala ordningsmyndigheten och andra av ett centralt verk, som närmast har att bevaka nykterhetsintresset, skulle inne-

bära, att av varandra ofta direkt beroende lokala frågor uppdelades på olika myndigheter, samt att ansvaret för det hela och arbetet sönderplittrades. Då det icke torde kunna sättas i fråga att till kontrollstyrelsen överflytta befattningen med samtliga dessa frågor, har jag därför funnit mig icke kunna biträda vad styrelsen i denna del föreslagit.

I detta sammanhang torde böra erinras, att under ärendets behandling två förslag om klyvning av befogenheten att inskrida mot tillverkares försäljning varit under övervägande. Det ena, närmare utfört i kontrollstyrelsens första utlåtande, innebar, att kontrollstyrelsen skulle äga att föreskriva inskränkningar eller villkor i avseende å försäljningens fortsatta bedrivande men att på länsstyrelse skulle ankomma att på framställning av kontrollstyrelsen helt eller delvis förbjuda försäljningen. Det andra, berört i motiveringen till kontrollstyrelsens överarbetade förslag, avsåg att bibehålla länsstyrelserna vid deras befogenhet att meddela föreskrifter eller förbud i anledning av oordningar, som föranletts av försäljningen, men anförtro åt kontrollstyrelsen att vidtaga motsvarande ingripanden, då syftet med förordningens stadganden uppenbarligen åsidosattes. Mot det första av dessa förslag lär kunna riktas i allt väsentligt samma invändningar, som jag förut framfört mot kontrollstyrelsens slutliga ståndpunkt i detta hänseende. Om det andra förslaget har kontrollstyrelsen själv, enligt min åsikt med rätta, anfört, att en sådan klyvning av uppgifterna, som förslaget avsåge, syntes kunna föranleda kompetenskonflikter mellan uppsiktsorganen och därför svårigen läte sig genomföra. Då ej heller något annat genomförbart förslag om klyvning av kontrolluppgifterna framkommit, har jag ansett mig böra stanna vid att förorda, att befogenheten att ingripa i avseende å sådan försäljning av pilsnerdriicka, som utan särskilt tillstånd utövas av tillverkare, odelad bibehålles hos länsstyrelserna.

Under ärendets beredning inom finansdepartementet har också varit under omprövning, huruvida kontrollstyrelsen i nu avsedda frågor rörande tillverkares försäljning skulle kunna göras till instans mellan länsstyrelserna och Kungl. Maj:t. Men en dylik anordning har därvid befunnits icke vara tillräddig. I vissa fall, där länsstyrelse såsom judiciell myndighet utövar domsrätt i första instans, såsom i utsökningsmål eller fattigvårdsmål, fullföljes väl talan mot länsstyrelsens beslut hos vederbörande överdomstol, hovrätt eller kammarrätten, men såsom administrativ myndighet är länsstyrelse i allmänhet i egenskap av Kungl. Maj:ts befallningshavande direkt underordnad Kungl. Maj:t. Att i nu förevarande fall göra undantag från denna allmänna regel och inskjuta kontrollstyrelsen såsom mellaninstans synes desto mindre vara skäl, som en dylik anordning skulle medföra onödig tidsutdräkt och omgång. Det lär nämligen vara ställt utom tvivel, att Kungl. Maj:t, när talan fullföljts mot länsstyrelses beslut i ärenden av denna art, icke skall underlåta att inhämta kontrollstyrelsens yttrande, varigenom at styrelsens sakkunskap tillförsäkras vederbörligt inflytande. Här till kommer ytterligare, att en anordning med kontrollstyrelsen såsom mel-

laninstans i ärenden av ifrågavarande slag i vissa fall skulle kunna leda till att kontrollstyrelsen finge pröva för dess arbetsområde helt främmande ordningsangelägenheter, något som givetvis bör undvikas.

Det synes mig emellertid för ordning och nykterhet vara synnerligen gagneligt, att i fall, där det frivilliga samarbetet och av kontrollstyrelsen meddelade anvisningar icke lett till önskade åtgärder från vederbörande tillverkarens sida, något kontrollstyrelsen närstående organ beredes möjlighet att påkalla vederbörande länsstyrelses åtgärd och därvid utveckla de synpunkter, som kontrollstyrelsen önskar få framförda. Jag har fördenskull tänkt mig, att kontrollstyrelsen skulle i varje residensstad hava ett av styrelsen för viss tid förordnat ombud med denna uppgift, varom bestämmelse torde böra intagas i förordningen. Ombuden skulle självfallet äga god kännedom om förhållandena i länets olika kommuner, därifrån mottaga meddelanden om förefintliga missförhållanden och vid förekommande behov erhålla instruktioner från vederbörande inspektörer i kontrollstyrelsen. Ett mycket måttligt belopp torde behöva utgå såsom ersättning åt ombuden. — Av bestämmelsens avfattning framgår, att jag icke funnit anledning att till viss person eller myndighet begränsa rätten att i ärende av förevarande beskaffenhet påkalla länsstyrelses åtgärd.

Vad angår de anledningar, som skola berättiga till inskridande mot tillverkare, synes mig icke tillrädligt, att såsom sådan anledning angiva bland annat åsidosättande av förordningens syfte, så länge detta icke finnes på något sätt i själva förordningen definierat. I valet mellan att i förordningen intaga en formell bestämmelse härom eller att i den del av 27 §, som handlar om dylikt inskridande, närmare, om än i allmänna ordalag, precisera dessa anledningar, har den senare utvägen synt mig vara den lämpligaste. I enlighet härmed har jag ansett bestämmelsen böra formuleras så, att beslut om inskränkningar eller förbud i avseende å sådan försäljning, som utan särskilt tillstånd utövas av tillverkare, må meddelas, förutom när ordningar av försäljningen föranledas, även i de fall, då nykterhetstillståndet å viss ort påtagligen därigenom menligt påverkas.

Då tillräcklig anledning att vidtaga ändringar i de tre första momenten av 27 § icke synt mig föreligga, hava bestämmelserna om ingripande i avseende å tillverkarens försäljningsrätt bibehållits i fjärde momentet.

Behovet av en sådan skärpning av vissa straffbestämmelser i förordningen, som kontrollstyrelsen förordat, synes mig icke vara tillräckligt ådagalagt. I detta hänseende har jag fördenskull icke funnit skäl föreslå annan ändring av nu gällande regler, än att i 29 § intages bestämmelse om straff för överträdande av dels föreskrifterna om försändning av pilsnerdricka, dels ock, såsom jag förut berört, stadgandena i 17 §.

Vidare har jag med viss formell jämkning upptagit kontrollstyrelsens förslag om straff för den, som efter att med stöd av 21 § tagit del av parti-handlars försäljningsbokföring obehörigen yppar dennes affärsförhållanden.

Kontrollstyrelsen har till sist föreslagit, att i 74 § i förordningen angående försäljning av rusdrycker skulle intagas bestämmelse av innehåll att, därest den, som efter anmälan eller tillstånd idkar utskänkning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker, eller den, som efter tillstånd idkar utskänkning av pilsnerdricka, dömes till ansvar för olovlig försäljning av rusdrycker, han tillika skall förklaras förlustig sin rätt att utskänka alkoholfria drycker eller pilsnerdricka. I fråga om den, som äger rätt till utskänkning av pilsnerdricka, finnes redan nu ett stadgande av väsentligen samma innehåll i 33 § i förordningen angående försäljning av pilsnerdricka och synes där hava sin rätta plats. Beträffande innehavare av försäljningsställe för alkoholfria drycker, alltså bland andra innehavare av s. k. nykterhetskafé, stadgas i 14 § av förordningen angående försäljning av sådana drycker, bland annat, att om försäljningsställe visar sig utgöra tillhåll för personer, som dömts för olovlig befattning med rusdrycker, eller innehavaren finnes vara oförmögen att upprätthålla god ordning i försäljningslokalen, länsstyrelsen äger återkalla tillstånd till försäljning eller för viss tid meddela förbud mot utskänkning av alkoholfria drycker. Detta stadgande lär giva länsstyrelse befogenhet till återkallelse av tillstånd eller meddelande av förbud, därest innehavaren av försäljningsstället själv gör sig skyldig till olovlig utskänkning av rusdrycker. Vid sådant förhållande synes anledning icke föreligga att nu vidtaga ändring i avseende å de förhållanden, som beröras i 14 § i förordningen angående försäljning av alkoholfria drycker, desto mindre som detta författningsrum vid förordningens antagande år 1925 inom riksdagen var föremål för särskild uppmärksamhet.

I övriga nu ej särskilt berörda hänseenden har jag ej funnit anledning att på grundvalen av den föreliggande utredningen förorda ändring i gällande bestämmelser.

Såsom en följd av de föreslagna ändringarna hava vissa redaktionella jämkningar i den nuvarande författningstexten måst vidtagas. Sålunda har ordningsföljden ändrats för vissa författningsrum, i det att nuvarande 17 § upptagits som 18 §, nuvarande 18 och 19 §§ sammanslagits under 19 §, nuvarande 20 och 21 §§ sammanförts under 20 §, 2—4 mom. i 22 § efter överflyttning till 17 § av bestämmelserna i nuvarande 1 mom. betecknats såsom 1—3 mom., i sammanhang varmed straffbestämmelsen i 32 § 2 mom., som åsyftar förseelse mot viss del av nuvarande 22 § 4 mom., undergått motsvarande jämkning, samt nuvarande 35 och 36 §§ upptagits som 36 och 37 §§.

Härutöver föreslås i 16 § en rent formell jämkning, avsedd att åstadkomma anslutning till den nu gällande konkurslagens terminologi.

De föreslagna författningsändringarna torde böra träda i kraft den 1 juli 1927.

Föredraganden uppläser härefter förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av

pilsnerdricka samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla och förordnar, att proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

E. Regnér.

*Bilaga A.***Kontrollstyrelsens förslag den 12 december 1925.****Utkast**

till förordning om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka.

2 §.

Försäljning av pilsnerdricka må ej bedrivas av annan än den, som därtill erhållit tillstånd eller enligt denna förordning utan särskilt tillstånd är därtill berättigad.

Försäljning av pilsnerdricka delas i försäljning till avhämtning, försäljning till försändning på rekvisition, försäljning genom kringföring samt försäljning till förtäring på stället (utskänkning).

Med partihandel förstås sådan handel, som bedrivs till återförsäljare i och för deras rörelse, ävensom försäljning till export. Med detaljhandel förstås all annan försäljning av pilsnerdricka.

A. *Rätt till partihandel. Rätt till försäljning till avhämtning, till försändning på rekvisition eller genom kringföring.*

6 §.

Rätt till partihandel med pilsnerdricka tillkommer allenast tillverkare av pilsnerdricka.

9 §.

1. Den, som enligt 8 eller 13 § är berättigad att försälja pilsnerdricka, må vid försändning av måltid i samband därmed på rekvisition försända till måltiden hörande pilsnerdricka; dock må vid sådan försändning pilsnerdricka avlämnas endast inomhus.

2. Den, som enligt 8 § erhållit tillstånd att till avhämtning försälja pilsnerdricka, må till å orten bosatt person, som hos honom är avnämare av matvaror, försända pilsnerdricka.

3. Tillverkare av pilsnerdricka må från tillverkningsstället på rekvisition försända pilsnerdricka till köpare. Där varan ej avlämnas vid järnvägsstation eller å fartyg för fortsatt försändning med köparen som mottagare, må densamma allenast avlämnas inomhus i köparens bostad, eller, om varan är avsedd för återförsäljning, å köparens försäljningsställe.

4. Under forsling till ställe, där varan skall avlämnas, må avlastning eller omlastning av varan icke äga rum i vidare mån än som erfordras för forslingens ändamålsenliga handhavande.

Den, som verkställer forslingen, skall vara försedd med en för densamma särskilt upprättad, av tillverkaren eller någon av honom bemyndigad person, som icke innehar forslingsuppdrag, dagtecknad och underskriven för-

teckning, upptagande namnet å den, som verkställer forslingen, samt, särskilt för varje köpare, dennes namn, det ställe där och dagen när varan skall avlämnas samt den försälda myckenheten. Är försäljningen att hänföra till partihandel, skall detta angivas i förteckningen.

Då pilsnerdricka avlämnas vid järnvägsstation eller å fartyg för vidare försändning, skall anteckning om avlämnandet göras å förteckningen av den, som verkställt forslingen. I andra fall må avlämnandet ej ske med mindre köparen eller ock någon, som tillhör hans familj eller husfolk eller är anställd i hans tjänst, tecknar erkännande av mottagandet. Tecknas erkännande av annan än köparen, skall han angiva såväl eget som köparens namn.

Närmare föreskrifter angående upprättande av sagda förteckning meddelas, där så erfordras, av kontrollstyrelsen.

Vid varje tillfälle under forslingen skall den å forslingsredskapet befintliga myckenheten pilsnerdricka överensstämma med summan av de myckenheter, som enligt den för försändningen upprättade förteckningen icke dessförinnan avlämnats.

Förteckning skall under forslingen uppvisas på anfordran av allmän åklagare eller polisman.

Förteckning skall av den, som verkställt forslingen, så snart ske kan, avlämnas å bryggeriets kontor och skall tillverkaren vara pliktig att under minst två år därstädes förvara densamma.

5. Konungens befallningshavande äger meddela tillverkare rätt att annorstädes än å tillverkningsställe inrätta upplag av pilsnerdricka och att från detsamma på sätt, som ovan stadgats, försända pilsnerdricka. Konungens befallningshavande äger därjämte på ansökan medgiva, att rekvisition må mottagas och förteckning, som i 4 mom. omförmåles, upprättas och undertecknas av i ansökningen angiven föreståndare för upplaget. Som föreståndare må icke godkännas annan än den, som kan erhålla tillstånd till detaljhandel med pilsnerdricka; sådan föreståndare må icke själv verkställa forsling av pilsnerdricka.

10 §.

1. Försäljning genom kringföring av pilsnerdricka — — — därtill meddelar tillstånd.

Rätt till försäljning, som här sägs, skall jämväl omfatta rätt till försändning på rekvisition med iakttagande allenast av de för försäljning genom kringföring meddelade bestämmelser.

2. Ej må — — — försäljning.

B. Rätt till utskänkning.

C. Särskilda föreskrifter ifråga om rättigheter, som bero på tillstånd.

15 §.

1. Konungens befallningshavande äger — — — säljare.

Tillstånd — — — detsamma, och skall återkallelse av tillstånd, som endast kunnat meddelas efter stadsfullmäktiges eller kommunalstämmas tillstyrkande, äga rum, då sådan myndighet det påyrkar.

Över beslut — — — ej föras.

2. Då försäljningsrättighet — — — föreskrivits.
 3. Över de — — — kommunalnämnden.
-

17 §.

1. Pilsnerdricka må å försäljningsställe icke utlämnas till den, som ej fyllt 16 år.

2. Ej heller må pilsnerdricka försälas eller vid försäljning utlämnas till person, som är synbarligen berörd av alkoholhaltiga drycker, eller till person, som skäligen kan befaras använda varan i berusningssyfte.

3. Kan i fall, då någon vill inköpa pilsnerdricka, skäligen antagas, att varan helt eller delvis icke skall komma till användning för köparens eller hans hushålls behov, eller, där köparen är återförsäljare, för sådan försäljning, vartill han enligt denna förordning är berättigad, må försäljning eller utlämnande av varan ej äga rum.

18 §.

(= nuvarande 17 §.)

19 §.

1. (nuvarande 18 §.)
2. (nuvarande 19 §.)

20 §.

1. (nuvarande 20 § 1 mom.)

2. Annan handel med pilsnerdricka än utskänkning må å sön- och helgdagar icke äga rum å landet, samt i stad bedrivs allenast till klockan tio förmiddagen. Vad nu är — — — förbjuden.

3. (nuvarande 20 § 3 mom.)
4. (nuvarande 20 § 4 mom.)
5. (nuvarande 21 § 1 mom.)
6. (nuvarande 21 § 2 mom.)

21 §.

Tillverkare vare skyldig föra sådan bokföring, att av densamma framgår

- 1) varje post, som försålts för export;
- 2) den för varje dag till avhämtning försålda myckenheten;
- 3) den enligt varje förteckning, som i 9 § sägs, försålda myckenheten;
- 4) den för varje dag genom försäljning, som i 10 § sägs, försålda myckenheten.

Ovannämnda uppgifter samt i 9 § omförmålda förteckningar skola hållas tillgängliga för kontrollstyrelsen eller dess ombud vid undersökning, som kan föranledas av stadgandet i 27 § 1 mom.

Har förseelse begåtts mot denna förordning eller föreligger skäl till misstanke, att sådan förseelse är begången, och finnes anledning till antagande, att ur försäljares bokföring upplysning kan vinnas av betydelse för åtals anhängiggörande eller fullföljande, äge åklagare att av sådan försäljningsbokföring i erforderlig utsträckning taga del.

22 §.

1. (nuvarande 2 mom.)

2. (nuvarande 3 mom.)

3. I lokal, där utskänkning av pilsnersdricka idkas utan samband med utskänkning av rusdrycker, vare förbjudet att låta rusdrycker eller ersättningsmedel för sådana förtäras. Ej heller må spritdrycker förvaras i utskänkningslokalen eller eljest på sådant sätt, att gästerna äga tillgång till desamma.

Det vare ock förbjudet för gäst att i sådan utskänkningslokal förtära rusdrycker eller ersättningsmedel därför.

Vad i detta mom. stadgas, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om utskänkning utomhus inom område, som för utskänkningens bedrivande är särskilt iordningställt.

27 §.

1. Bedriver tillverkare sin försäljning så, att syftet med de i denna förordning givna stadganden uppenbart åsidosättes, eller föranledas av försäljningen oordningar, äger kontrollstyrelsen efter därom av kommunal myndighet gjord framställning föreskriva de inskränkningar eller villkor i avseende å försäljningens fortsatta bedrivande, som styrelsen för vinnande av rättelse finner erforderliga.

Hava sålunda meddelade föreskrifter icke medfört nödig rättelse, må Konungens befallningshavande, på framställning av kontrollstyrelsen, för viss tid helt eller delvis förbjuda den försäljning till avhämtning, till försändning på rekvisition eller genom kringföring, som av tillverkare bedrivs.

2. Bedrivs vid annan försäljning, än som i 1 mom. avses, å försäljningsställe osedlighet, eller visar sig sådant ställe utgöra tillhåll för personer, som dömts för olovlig befattning med rusdrycker, eller finnes innehavaren vara oförmögen att upprätthålla god ordning i försäljningslokalen, eller föranledas av försäljningen oordningar i närheten av försäljningsstället, eller sker sådan försäljning, varom förmäles i 9 § 1 mom. och 12 § b) eller c), i större omfattning eller på annat sätt, än i nämnda lagrum avses, äger Konungens befallningshavande även i andra än de i 15 § omförmälda fall återkalla tillstånd till försäljning eller för viss tid meddela förbud mot försäljning.

I fall, som i första stycket i detta mom. sägs, må ock i annan stad än Stockholm magistraten och på landet kommunalnämnden förbjuda försäljningens fortsatta bedrivande. Beslutet därom gånge genast i verkställighet men skall, vid äventyr att förbudet eljest går åter, senast inom åtta dagar underställas prövning av Konungens befallningshavande, som har att för viss tid fastställa förbudet eller ock att upphäva detsamma.

28 §.

1. Den — — — femton till och med tvåhundra kronor.

2. Beträdes någon andra gången eller oftare med olovlig försäljning av pilsnerdricka eller beträdes någon, som äger rätt till utskänkning av alkoholfria och därmed jämförliga drycker eller som efter anmälan, som i 9 § näringsfrihetsförordningen sägs, idkar handelsrörelse, under utövandet av sin rörelse med sådan försäljning, eller bedriver någon eljest sådan

försäljning i större omfattning eller yrkesmässigt, straffes med böter från och med etthundra till och med tvåtusen kronor eller med fängelse i högst sex månader.

3. Dömes den, som efter anmälan eller tillstånd idkar utskänkning, varom i förordningen angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker sägs, till ansvar för olovlig försäljning av pilsnerdricka, skall han tillika förklaras förlustig sin rätt att utskänka alkoholfria drycker.

4. (nuvarande 28 § 3 mom.)

5. (nuvarande 28 § 4 mom.)

29 §.

Förbryter sig någon mot 17 § 2 eller 3 mom.;

eller beträdes någon, som äger rätt till viss försäljning av pilsnerdricka, med annat slag av försäljning än det, som rättigheten avser;

eller idkar någon detaljhandel med pilsnerdricka å annat ställe än upp-givet eller medgivet är;

eller bedriver någon försäljning av pilsnerdricka, varom förmäles i 9, 10, 11, 12 eller 14 §§ i större omfattning eller på annat sätt, än i nämnda lagrum avses;

eller fortsätter någon, oaktat återkallelse av meddelat tillstånd till försäljning eller förbud däremot delgivits honom, med försäljningen;

straffes som i 28 § 2 mom. sägs.

32 §.

Bryter — — — tvåhundra kronor.

33 §.

Den, som i följd av bestämmelserna i 21 § undfått del av där avsedd tillverkares försäljningsbokföring, vare förbjudet att, där det ej kan anses påkallat av tjänstens intresse, yppa affärsförhållanden, varom han fått kunskap. Gör han detta och framgår ej av omständigheterna, att han om de affärsförhållanden erhållit kännedom å tid, då han ej innehaft dylik befattning, straffes med böter från och med trettio till och med ett tusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig av sin kännedom till egen eller annans fördel, må dömas till fängelse.

35 §.

1. Den, som äger rätt till försäljning enligt denna förordning, så ock den, som äger rätt till utskänkning av alkoholfria eller därmed jämförliga drycker, eller som efter anmälan, som i 9 § näringsfrihetsförordningen sägs, idkar handelsrörelse, ansvarar för förseelse, som begås av den, som för hans räkning ombesörjer sådan försäljning eller handhar sådan utskänkning eller handelsrörelse, liksom vore förseelsen begången av honom själv, därest icke omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap eller vilja.

2. Om böters förvandling och fördelning, om rätt att anställa åtal och verkställa beslag, om övervakande i övrigt av förordningens efterlevnad, om domstol, där överträdelse av densamma skola åtalas, samt om rättegångsförfarandet i sådana mål skall i tillämpliga delar lända till efter-

rättelse vad i gällande förordning angående försäljning av rusdrycker stadgas.

3. Beslagare må försälja beslagtagna vara till tillverkare eller den, som äger rätt till återförsäljning av pilsnerdricka.

Utkast

till förordning om ändrad lydelse av 74 § i förordningen den 14 juni 1917 (nr 340) angående försäljning av rusdrycker.

1. Den — — — böter.
 2. Har den — — — rusdrycksförsäljning.
 3. Dömes den, som efter anmälan eller tillstånd idkar utskänkning av vissa alkoholfria eller därmed jämförliga drycker eller den, som efter tillstånd idkar utskänkning av pilsnerdricka, till ansvar för olovlig försäljning av rusdrycker, skall han tillika förklaras förlustig sin rätt att utskänka alkoholfria drycker eller pilsnerdricka.
 4. (nuvarande 74 § 3 mom.)
 5. (nuvarande 74 § 4 mom.)
-

Bilaga B.**Kontrollstyrelsens förslag den 21 september 1926.****Förslag****till förordning om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen
den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning
av pilsnerdricka.**

2 §.

Försäljning av pilsnerdricka må ej bedrivas av annan än den, som därtill erhållit tillstånd eller enligt denna förordning utan särskilt tillstånd är därtill berättigad.

Försäljning av pilsnerdricka delas i försäljning till avhämtning, försäljning till försändning på rekvisition, försäljning genom kringföring samt försäljning till förtäring på stället (utskänkning).

Med partihandel förstås sådan handel, som bedrivs till återförsäljare i och för deras rörelse, ävensom försäljning till export. Med detaljhandel förstås all annan försäljning av pilsnerdricka.

6 §.

Rätt till partihandel med pilsnerdricka tillkommer allenast tillverkare av pilsnerdricka.

2 Kap. Försäljningsrättigheter.

A. Rätt till försäljning till avhämtning, till försändning på rekvisition eller genom kringföring.

9 §.

1. Tillverkare av pilsnerdricka vare berättigad att i stad på rekvisition försända sådan vara till köpare under villkor att varan avlämnas inomhus till därstädes boende eller, där köparen bedriver återförsäljning av pilsnerdricka, i hans försäljningslokal, eller ock vid järnvägsstation eller vid station för reguljär automobiltrafik eller å fartyg för fortsatt försändning till köparen.

2. Tillverkare må på landet med iakttagande av här givna föreskrifter från tillverkningsstället på rekvisition försända pilsnerdricka till köpare av sådan vara.

Den som forslar varan från tillverkningsstället skall vara försedd med en av tillverkaren eller någon av honom bemyndigad person, som icke innehar forslingsuppdrag, underskriven, vederbörligen dagtecknad förteckning, upptagande namnet å den, som verkställer forslingen, samt, särskilt för varje köpare, den rekvirerade myckenheten pilsnerdricka, köparens namn, det ställe, där varan skall avlämnas, samt dagen, då avlämnandet skall

äga rum. Närmare föreskrifter angående förteckningen meddelas, där så erfordras, av kontrollstyrelsen.

Omlastning av forslad vara må ske allenast i den mån det kräves för forslingens ändamålsenliga handhavande.

Vara som ej, för fortsatt försändning till köparen, avlämnas vid järnvägsstation eller vid station för reguljär automobiltrafik eller å fartyg, må avlämnas allenast inomhus till därstädes boende eller, där köparen bedriver återförsäljning av pilsnerdricka, i hans försäljningslokal; avlämnande må ej ske med mindre köparen eller ock någon, som tillhör hans familj eller husfolk eller som är anställd i hans tjänst, lämnar skriftligt erkännande om varans mottagande. Lämnar annan än köparen sådant erkännande, skall han angiva såväl eget som köparens namn.

När vara på sätt nyss är sagt avlämnas för fortsatt försändning till köparen, skall anteckning om avlämnandet göras å förteckningen av den, som verkställt forslingen.

Vid varje tillfälle under forslingen skall den å forslingsredskapet befintliga myckenheten pilsnerdricka överensstämma med summan av vad som enligt den för försändningen upprättade förteckningen icke dessförinnan avlämnats.

Det åligger den, som verkställer forslingen, att på anfordran av allmän åklagare eller polisman uppvisa förteckningen.

Efter forslingens slutförande skall förteckningen, så snart ske kan, avlämnas å bryggeriets kontor; och vare tillverkaren pliktig att därstädes förvara densamma under minst två år.

3. Konungens befallningshavande äger meddela tillverkare rätt att från särskilt inrättat upplag bedriva försäljning av pilsnerdricka till försändning på rekvisition på sätt i 1 eller 2 mom. sägs. För sådant upplag skall finnas en av Konungens befallningshavande godkänd föreståndare, som har att mottaga inkommande rekvisitioner samt underskriva förteckningar, som i 2 mom. omförmälas. Såsom föreståndare må icke godkännas annan än den, som kan erhålla tillstånd till detaljhandel med pilsnerdricka; sådan föreståndare må ej själv verkställa forsling av pilsnerdricka.

4. Den, som på grund av meddelat tillstånd äger rätt att till avhämtning försälja pilsnerdricka och bedriver sådan försäljning i samband med handel med födoämnen eller läskedrycker, må på rekvisition försända pilsnerdricka till å orten bosatt kund.

5. Den, som är berättigad att till avhämtning försälja pilsnerdricka, må i samband med försändning av måltid på rekvisition försända till måltiden hörande pilsnerdricka; dock må vid sådan försändning pilsnerdricka avlämnas endast inomhus.

B. Rätt till utskänkning.

C. Särskilda föreskrifter ifråga om rättigheter, som bero på tillstånd.

17 §.

1. Pilsnerdricka må å försäljningsställe icke utlämnas till den, som ej fyllt 16 år.

2. Ej heller må pilsnerdricka försäljas eller vid försäljning utlämnas till person, som är synbarligen berörd av alkoholhaltiga drycker, eller till person, som skäligen kan befaras använda varan i berusningssyfte.

3. Kan i fall, då någon vill inköpa pilsnerdricka, skäligen antagas, att varan helt eller delvis icke skall komma till användning för köparens eller hans hushålls behov, eller, där köparen är återförsäljare, för sådan försäljning, vartill han enligt denna förordning är berättigad, må försäljning eller utlämnande av varan ej äga rum.

18 §.

(nuvarande 17 §.)

19 §.

1. (nuvarande 18 §.)
2. (nuvarande 19 §.)

20 §.

1. (nuvarande 20 § 1 mom.)
2. Annan handel med pilsnerdricka än utskänkning må å sön- och helgdagar icke äga rum å landet samt i stad bedrivs allenast till klockan tio förmiddagen. Vad nu är — — — förbjuden.
3. (nuvarande 20 § 3 mom.)
4. (nuvarande 20 § 4 mom.)
5. (nuvarande 21 § 1 mom.)
6. (nuvarande 21 § 2 mom.)

21 §.

Tillverkare åligger att föra försäljningsbok utvisande:

- 1) varje post pilsnerdricka, som utlämnats för försäljning för export;
 - 2) den för varje dag för försäljning till avhämtning utlämnade myckenheten;
 - 3) den myckenhet, som avlämnats i enlighet med varje jämlikt 9 § upprättad förteckning;
 - 4) den för varje dag enligt 9 § 1 mom. eller 10 § levererade myckenheten.
- Försäljningsbok samt förteckning, som i 9 § avses, skola hållas tillgängliga för kontrollstyrelsen eller dess ombud vid undersökning, som kan förordas av stadgandet i 27 § 1 mom.

Har förseelse begåtts mot denna förordning eller föreligger skäl till misstanke, att sådan förseelse är begången, och finnes anledning till antagande, att ur försäljningsboken upplysning kan vinnas av betydelse för åtals anhängiggörande eller fullföljande, äge åklagare att i erforderlig utsträckning taga del av försäljningsboken.

22 §.

1. (nuvarande 2 mom.)
2. (nuvarande 3 mom.)
3. I lokal, där utskänkning av pilsnerdricka idkas utan samband med utskänkning av rusdrycker, vare förbjudet att låta rusdrycker eller ersättningsmedel för sådana förtäras. Ej heller må spritdrycker förvaras i ut-

skänkningslokalen eller eljest på sådant sätt, att gästerna äga tillgång till desamma.

Det vare ock förbjudet för gäst att i sådan utskänkningslokal förtära rusdrycker eller ersättningsmedel därför.

Vad i detta mom. stadgas, skall äga motsvarande tillämpning ifråga om utskänkning utomhus inom område, som för utskänkningens bedrivande är särskilt iordningställt.

27 §.

1. Förekomma oordningar med anledning av sådan försäljning av pilsnerdricka, som utövas av tillverkare, eller bedriver tillverkare sin försäljning så, att syftet med de i denna förordning meddelade bestämmelser eljest uppenbart åsidosättes, äger kontrollstyrelsen föreskriva de inskränkningar eller villkor i avseende å försäljningens bedrivande, som kunna vara erforderliga för vinnande av rättelse, eller ock för viss tid helt eller delvis förbjuda försäljningens fortsättande. Av kontrollstyrelsen i nu berörda avseende meddelade beslut lända till efterrättelse utan hinder av anförda besvär.

2. Bedrives vid annan försäljning, än som i 1 mom. avses, å försäljningsställe osedlighet, eller visar sig sådant ställe utgöra tillhåll för personer, som dömts för olovlig befattning med rusdrycker, eller finnes innehavaren vara oförmögen att upprätthålla god ordning i försäljningslokalen, eller föranledas av försäljningen oordningar i närheten av försäljningsstället, eller sker sådan försäljning, varom förmåles i 9 § 5 mom. och 12 § b) eller c), i större omfattning eller på annat sätt, än i nämnda lagrum avses, äger Konungens befallningshavande även i andra än de i 15 § omförmälda fall återkalla tillstånd till försäljning eller för viss tid meddela förbud mot försäljning.

I fall, som i första stycket i detta mom. sägs, må ock i annan stad än Stockholm magistraten och på landet kommunalnämnden förbjuda försäljningens fortsatta bedrivande. Beslutet därom gånge genast i verkställighet, men skall, vid äventyr att förbudet eljest går åter, senast inom åtta dagar underställas prövning av Konungens befallningshavande, som har att för viss tid fastställa förbudet eller ock att upphäva detsamma.

28 §.

1. Den — — — femton till och med tvåhundra kronor.

2. Beträdes någon andra gången eller oftare med olovlig försäljning av pilsnerdricka eller beträdes någon, som äger rätt till utskänkning av alkoholfria och därmed jämförliga drycker eller som efter anmälan, som i 9 § näringsfrihetsförordningen sägs, idkar handelsrörelse, under utövandet av sin rörelse med olovlig försäljning, eller bedriver någon eljest sådan försäljning i större omfattning eller yrkesmässigt, straffes med böter från och med etthundra till och med tvåtusen kronor eller med fängelse i högst sex månader.

3. Dömes den, som efter anmälan eller tillstånd idkar utskänkning, varom i förordningen angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed

jämförliga drycker sägs, till ansvar för olovlig försäljning av pilsnerdricka, skall han tillika förklaras förlustig sin rätt att utskänka alkoholfria drycker.

4. (nuvarande 28 § 3 mom.)
5. (nuvarande 28 § 4 mom.)

29 §.

Förbryter sig någon mot 17 § 2 eller 3 mom.;
 eller beträdes någon, som äger rätt till viss försäljning av pilsnerdricka, med annat slag av försäljning än det, som rättigheten avser;
 eller idkar någon detaljhandel med pilsnerdricka å annat ställe än upp-givet eller medgivet är;
 eller bedriver någon försäljning av pilsnerdricka, varom förmåles i 9, 10, 11, 12 eller 14 §§, i större omfattning eller på annat sätt än i nämnda lagrum avses;
 eller fortsätter någon, oaktat återkallelse av meddelat tillstånd till försäljning eller förbud däremot delgivits honom, med försäljningen;
 straffes som i 28 § 2 mom. sägs.

32 §.

1. Bryter den, — — — tvåhundra kronor.
2. Överträder någon det i 22 § 3 mom., andra stycket, stadgade förbud, — — — etthundra kronor.

33 §.

Den, som i följd av bestämmelserna i 21 § undfått del av där avsedd tillverkares försäljningsbokföring, vare förbjudet att, där det ej kan anses påkallat av tjänstens intresse, yppa affärsförhållanden, varom han fått kunskap. Gör han detta och framgår ej av omständigheterna, att han om de affärsförhållanden erhållit kännedom å tid, då han ej innehaft dylik befattning, straffes med böter från och med trettio till och med ett tusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig av sin kännedom till egen eller annans fördel, må dömas till fängelse.

35 §.

1. Den, som äger rätt till försäljning enligt denna förordning, så ock den, som äger rätt till utskänkning av alkoholfria eller därmed jämförliga drycker, eller som efter anmälan, som i 9 § näringsfrihetsförordningen sägs, idkar handelsrörelse, ansvarar för förseelse, som begås av den, som för hans räkning ombesörjer sådan försäljning eller handhar sådan utskänkning eller handelsrörelse, liksom vore förseelsen begången av honom själv, därest icke omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap eller vilja.
2. Om böters förvandling och fördelning, om rätt att anställa åtal och verkställa beslag, om övervakande i övrigt av förordningens efterlevnad, om domstol, där överträdelser av densamma skola åtalas, samt om rättegångsförfarandet i sådana mål skali i tillämpliga delar lända till efter-

rättelse vad i gällande förordning angående försäljning av rusdrycker stadgas.

3. Beslagare må försälja beslagtagen vara till tillverkare eller den, som äger rätt till återförsäljning av pilsnerdricka.

Förslag

till förordning om ändrad lydelse av 74 § i förordningen den 14 juni 1917 (nr 340) angående försäljning av rusdrycker.

(lika med det i bilaga A. intagna.)
